

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik VIII.

Celovec, petek, 25. september 1953

Štev. 45 (596)

Demokratska javnost obsoja — pokvarjenci pa odobravajo velikovski zločin

Nad barbarskim zločinom v Št. Rupertu pri Velikovcu, ki so ga propagandistično pripravili znani nacistični in klerikalni hujskači, izvedli pa »neznani« storilci, ni ogorčeno samo vse naše ljudstvo, marveč ga ostro obsoja tudi vsa poštena demokratska avstrijska javnost.

Poročali smo že, da so v Avstrijski sindikalni zvezi organizirani delavci preko svojega izvršnega organa za Koroško ostro obsodili zločinski atentat na partizanski spomenik in da je prav tako ostro obsodbo objavila tudi Zveza socialističnih borcev za svobodo.

Medtem je Zveza koroških partizanov prejela na svoj pisni protest, ki ga je takoj po atentatu naslovila med drugimi tudi na Avstrijski črni križ, čigar naloga je, da skrbi za vojaške grobove, naslednji odgovor:

Sklicujoč se z zahvalo na Vaš cenjeni dopis z dne 11. t. m., Avstrijski črni križ enako kakor večina prebivalstva najgloblje obžaluje teroristično dejanje na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu ter ga najostreje obsoja.

Še 26. avgusta t. l. je podpisani deželni sekretar skupno z generalnim sekretarjem — g. polkovnikom v. p. Wilhelmom v. Fritschem iz Dunaja — obiskal vse vojaške grobove v Velikovcu in smo se mogli v svoje zadoščenje in iskreno zadovoljstvo sami prepričati, da so bili takrat še zelo častno vzdrževani in spodobno oskrbovani.

Kakor smo izvedeli — in kar je bilo razvidno tudi iz dnevnega časopisa — je koroška deželna vlada podvzela vse potrebne korake, da bodo storilce ugotovili in prijeli.

Deželni sekretar:
J. Gasser, l. r.

Montgomery:

Svet želi močno, gospodarsko neodvisno Jugoslavijo

Veliki ugled, ki si ga je pridobila v svetu miroljubna, socialistična Jugoslavija, se vidno odraža tudi v vse pogostejših obiskih delegacij in posameznih uglednih osebnosti, ki prihajajo iz vseh delov sveta na krajši ali daljši obisk, da si ogledajo življenje ter gospodarski in kulturni razvoj te svobodoljubne države.

Te dni je obiskal Jugoslavijo tudi feldmaršal Montgomery. Med svojim šestdnevnim obiskom se je zadržal v Zagrebu, obiskal Ljubljano, Bled in Postojno, bil dva dni v Dubrovniku, kjer si je ogledal kulturne in zgodovinske znamenitosti in bližnjo okolico. Med svojim bivanjem si je za nekaj ur ogledal tudi letošnje jesenske manevre Jugoslovanske ljudske armade, ki so se začeli minuli teden na Hrvaškem in katerim prisostvuje tudi več tujih vojaških delegacij, med njimi delegacije turške in grške vojske, ZDA, Anglije in Francije.

Pred svojim odhodom iz Jugoslavije je dal feldmaršal Montgomery o svojih vtisih izjavo za tisk, v kateri je med drugim dejal:

»Bil sem gotovo po vsem svetu in celo v Moskvi. Med tem pa je to moj prvi obisk v Jugoslaviji. Zelo mi je ljubo, da sem prišel v vašo domovino. V Londonu sem se srečal z maršalom Titom v času njegovega obiska v Veliki Britaniji. Ob tej priložnosti sem se razgovarjal z maršalom in on me je povabil, naj pridem v Jugoslavijo kot njegov gost. V Jugoslaviji sem se zadržal teden dni. Svojo pot po Jugoslaviji sem začel v Zagrebu. Sestal sem se ponovno z maršalom in se razgo-

Avstrijska poročevalska služba APA je seznanila avstrijsko javnost s proglasom, ki so ga na pobudo Demokratske fronte in Zveze partizanov naslovile na demokratsko avstrijsko javnost vse napredne organizacije koroških Slovencev.

Na drugi strani pa se najdejo tudi pokvarjenci, ki več ali manj odkrito odobravajo velikovski zločin. Z njihovim nesramnim in izzivalnim pisanjem smo bralce deloma že zadnjič seznanili. Medtem se je »Salzburger Nachrichten«, za njo pa »Kleine Zeitung« posebno razburila nad proglasom naših organizacij na avstrijsko demokratsko javnost. Pisari pri celovski »Volkszeitung« se razburjajo nad notranjim ministrom, ker je poslalo v Velikovec posebno preiskovalno komisijo. VdU-jevska »Neue Front« sicer pravi, da razstrelitve spomenika noče ocenjevati kot junaško dejanje, hkrati pa poudarja, da je bil spomenik napoti »vsem domovini zvestim« ter kakor »Volkszeitung« in »Kleine Zeitung« napada koroške socialiste, ker so obsodili velikovski zločin in nacionalistično gonjo proti dvojezičnemu šolstvu. Najbolj predrzno pa piše »Aktion«, glasilo včerajšnjih OVP-jevcev, ki se še niso docela pobratili z odkritimi nacisti, a bi jih radi s svojim hujskaškim pisanjem še prekosili. Za oceno njihovih

Varnostni organi še niso našli nobene sledi za zločinci

Po večkratni intervenciji pri varnostni direkciji za Koroško je Zveza koroških partizanov izvedela, da varnostni organi še vedno niso našli nobene sledi za atentatorji na partizanski spomenik v Velikovcu, da pa je varnostna direkcija dne 23.

varjal z njim. Ta razgovor je bil zame zelo prijeten. Bil sem tudi na Bledu, da bi videl ta lepi del vaše dežele. Želel sem spoznati tudi vašo industrijo in način življenja delovnih ljudi po tovarnah. Zato sem obiskal dve tovarni v Zagrebu in zagrebški velesjem.

Razgovarjal sem se s predsedniki delavskih svetov v tovarnah. Pripovedovali so mi in me seznanjali z načinom njihovega upravljanja tovarn. Zanimal sem se za vašo industrijo na velesjemu. Nato sem prišel v Dubrovnik.

Res zelo velik vtis je naredilo name vse, kar sem videl v vaši deželi. Mnogo sem čul o borbah partizanov za svobodo svoje dežele in o naporih maršala Tita, da bi organiziral državo na novih osnovah. Zelo občudujem to, kar je ustvaril maršal Tito in to, kar Jugoslavija sedaj želi, t. j. dolgo dobo miru. Ta doba miru je potrebna Jugoslaviji, da bi lahko utrdila svoje gibanje, okrepila svoje gospodarstvo in zagotovila svojo gospodarsko neodvisnost. Na ta način bo Jugoslavija postala velika in močna država in to bi bilo zelo dobro za ves svet. Čeprav sem vojak, delam za mir. Upam, da bom pri tem imel uspeh. Upam, da bom imel v bodoče možnost pogosteje obiskovati Jugoslavijo in videti njen nadaljnji napredek.

Jugoslovani so zelo prijateljsko razpoloženi. Želim po tisku poslati pozdrave narodom Jugoslavije in izraziti upanje, da bodo uspeli zgraditi močno Jugoslavijo in gospodarsko neodvisno deželo, ker tudi svet želi, da bi Jugoslavija bila taka.

moralnih kvalitiet naj zadostuje par stavkov iz njihovega umazanega lističa, ki piše: »Trebajo poznati vzdušje, v katerem je prišlo do atentata, da lahko razumemo, da je leta tleče sovraštvo domovini zvestega prebivalstva seglo po razstrelivu.« Pisar je razstrelitev spomenika »razumljiva«, zato se tudi žolčno znaša nad namestnikom deželnega glavarja Krassinom, nad socialističnim tiskom in nad koroško sindikalno zvezo, ker so označili podlo dejanje v Velikovcu kot zločin, ki

Deželni glavar Wedenig obsodil atentat na partizanski spomenik

Na povratku iz Zagreba obiskal predsednika vlade Slovenije Miho Marinka

Koroški deželni glavar g. Wedenig, ki se nahaja na dopustu, se je po svojem obisku velesjema v Zagrebu ustavil minuli torek tudi v Ljubljani, kjer je obiskal predsednika izvršnega sveta LRS Miho Marinka, ki je njemu na čast priredil kosilo. Udeležili so se ga tudi podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj, člani izvršnega sveta LRS dr. Jože Potrč, Boris Zihlerl, Zoran Polič in sekretar izvršnega sveta Boris Kocijančič.

V Ljubljani je sprejel zastopnike tiska in jim odgovoril na nekatera vprašanja.

t. m. končno prejela strokovni izvid posebne komisije dunajskega notranjega ministrstva, ki vsebuje nekaj prijemov za nadaljnje iskanje zločincev in njihovih naredbodajalcev.

Varnostna direkcija je izvid dostavila tudi državnemu tožilstvu, kateremu je že prej poslala ovadbo o velikovškem zločinu.

Naše ljudstvo in vsa demokratska javnost z velikim zanimanjem spremlja raziskovalno delo varnostnih organov in nestrpno pričakuje končne rezultate preiskave.

Lažniki hujskajo naprej

Novo življenje in gostoljubnost jugoslovanskih ljudi, naravne lepote in zgodovinske zanimivosti privabljajo vedno več tujcev, da hodijo na letovanje in dopust v razne kraje ob jugoslovanskem Jadranskem morju, v zatišja jezer in na gore Slovenije ter v kulturna središča vse Jugoslavije.

Letos se je zgodilo nekaj redkih primerov, da so posamezniki zlorabili jugoslovansko gostoljubnost z nedostojnim obnašanjem. Slovenski tisk je n. pr. poročal o nekem nemškem študentu Dickersu, ki je surovo žalil nacionalna čustva prebivalstva s tem, da se je norčeval iz spomenika tisočem nedolžnim žrtvam, ki so jih nacistični rablji mučili in zverinsko pobili v Begunjah. Ogorčeno ljudstvo je zahtevalo in doseglo njegov takojšen izgon nazaj čez mejo. Isto se je zgodilo neki nacistki, ki je prišla na Bled, kjer je med vojno pomagala potujčevati slovenske otroke, ter nekemu bivšemu učitelju, ki je bil hitlerjanski vohun in je izročil Gestapu spisek slovenskih učiteljev, po katerem so le-te nato izseljevali, zapirali in mučili. Obema se je v tujini posrečilo prikriti pred jugoslovanskimi konzulati svojo zločinsko preteklost, ko pa sta se pojavila na kraju svojih zločinov, ju je ljudstvo prepoznalo in ju nagnalo nazaj od koder sta prišla.

Slehnemu poštenemu človeku se zdi

škoduje mirnemu razvoju države. Končno pisec ne more zatajiti svojega veselja, da storilcev niso še našli ter se nadeja, »da se to tudi v bodoče ne bo posrečilo«.

Tako postaja spričo velikovškega atentata vedno bolj vidno, kje poteka ločnica, na katere eni strani stoje miroljubne, demokratske sile brez razlike poklica, jezika in narodnosti, na drugi strani pa netilci sovraštva, atentatorji na mirno sožitje v deželi in na pridobitve napredka in demokracije. Koroško delovno ljudstvo brez razlike, ali je slovenskega ali nemškega pokolenja, bo moralo podvojiti svoje napore, da sovražnikom miru, demokracije in napredka ne bo uspelo ponovno uresničiti svojih temnih protiljudskih naklepov.

Na vprašanje, kako sodi o nadaljnjem razvoju medsebojnih odnosov, je g. Wedenig odgovoril:

»Mislim, da je že dovolj in splošno znano, da smo zlasti v zadnjih letih s Slovenijo ter z oblastmi v Ljubljani navezali zelo tesne stike in da gojimo prijateljsko izmenjavo ne le na gospodarskem, marveč tudi na kulturnem področju. Tudi medsebojni osebni stiki so mnogo prispevali k temu, da se naši prijateljski odnosi nenehno poglabljajo in prepričan sem, da bo ob priliki bližnjih pogajanj med Dunajem in Beogradom prišlo to naše prijateljstvo še bolj do izraza. Mi na Koroškem čutimo potrebo in si iskreno želimo, da bi se to razmerje dobrega sosedstva nadaljevalo in da bi se na obeh straneh v tej smeri še bolj poglobila prizadevanja.«

Na vprašanje, ali ne bi utegnili nedavni dogodki v Št. Rupertu pri Velikovcu kvarno vplivati na dosedanje prijateljske odnose, je g. Wedenig s poudarkom izjavil:

»Pretežna večina našega prebivalstva najodločneje odklanja in obsoja taka dejanja, kot so se zgodila v zadnjem času v Velikovcu. Prepričan sem, da taki dogodki, ki jih povzročajo neodgovorni elementi, pač nikakor ne morejo kvarno vplivati na naše medsebojne odnose. Mi taka dejanja najodločneje obsojamo in nočemo imeti z njimi nič skupnega.«

Provokatorji nikjer niso dobrodošli

Neki koroški časopis poroča, da so v Sloveniji grdo ravnali z gosti, ki so šli tja na dopust, in da so se celo drznili posvariti nekega pijanega študenta, ki je vtaknil gorečo cigareto v usta neki podobi na spomeniku, ki je za tamošnje prebivalstvo verjetno sim-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Škof zatira versko svobodo slovenskih katoličanov

V Kopru, upravnem središču jugoslovanske cone Svobodnega tržaškega ozemlja, so na cerkvenem področju še vedno iste razmere, kakor jih je nasilno uvedel italijanski fašizem, ko je prepovedal bogoslužje v slovenskem in hrvaškem jeziku. To je razumljivo, saj spada Koper pod cerkveno oblast tržaškega škofa Santina, o katerem je znano, da v dno duše sovraži Slovence in Hrvate.

Pred nedavnim je delegacija katoliških vernikov obiskala koprškega župnika Dona Brunija in mu izročila pismo zahtevo, da bi v stolni cerkvi v Kopru enkrat na teden uvedli slovensko božjo službo, pridigo in verouk. Delegacija je navedla, da bi bila slovenskim vernikom Koprja in okoliških vasi s tem vrnjena pravica, ki jim jo je odvzela nekdanja fašistična oblast. Župnik Don Bruni pa je odgovoril, da to vprašanje ne spada v nje-

govo pristojnost, in napotil delegacijo slovenskih vernikov k škofu Santinu v Trst. Slovensko in hrvaško prebivalstvo Slovenskega primorja in Istre si je bilo seve tako na jasnem, pri čem je, saj dobro pozna tržaškega škofa kot vnetega iredentista in zagovornika verskega zatiranja primorskih katoličanov.

Teden dni nato se je — kakor poroča Primorski dnevnik — izvedelo, da je obiskal škofa Santina neki slovenski frančiškan, ki spada k slovenskemu frančiškanskemu redu. Predlagal je škofu Santinu, da bi slovenski frančiškani prevzeli koperski samostan za namenom, da bi opravljali cerkvene obrede v slovenščini. Škof Santin pa je ta predlog odločno odbil rekoč, da bi pristal na to samo tedaj, če bi spadal Koper pod Italijo ali pa vsaj pod STO v smislu mirovne pogodbe. Dodal je, da bi samo v tem primeru dovolil ob-

redovanje v slovenščini v slovenskih krajih njegove škofije. Na vztrajanje slovenskega frančiškana se je škof strašno razburil, češ da o tem sploh nima smisla govoriti ter zaključil z latinskimi besedami „nunquam, nunquam“ (nikoli, nikoli).

Iz vrst slovenske duhovščine se je prav tako izvedelo, da je tržaški škof Santin odbil tudi prošnjo slovenskih duhovnikov iz cone A in iz cone B, ki so želeli, da bi pooblastil slovenskega duhovnika za birmanje v slovenskih krajih.

Tako stoje stvari. Pa se najdejo tudi pri nas še hujskači in obrekovalci, ki vedno spet lažejo, da v jugoslovanski coni tržaškega ozemlja ni verske svobode za tamošnje katoliške vernike. Res je ni, a ne po krivdi jugoslovanskih oblasti, marveč zato, ker jo v službi italijanskih šovinistov tepta najvišji predstavnik cerkve — tržaški škof sam.

V Slovenjem Gradcu je bil kmečki zadrudni teden

Predpreteklo nedeljo so zaključili v Slovenjem Gradcu kmečki zadrudni teden. Ta dan je bila v Slovenjem Gradcu slovesnost, ki ji je prisostvovalo poleg članov 25 kmetijskih zadrug, kolektivov in državnih kmetijskih gospodarstev nad 6000 prebivalcev iz vsega okraja. Zaključni slavnosti so prisostvovali tudi sekretar Okrajnega komiteja Zveze komunistov ing. Pavel Zavar, ljudska poslanca Beno Kotnik in Karel Doberšek ter drugi predstavniki množičnih organizacij in ljudske oblasti.

Kmečki zadrudni teden je bil zaključen z lepim uspehom. Teden je bil dokaz razvoja in napredka kmetijstva, zlasti pa zadrudništva. Zadruga je v okraju 25 in ima vsaka po 3000 članov. Za razvoj kmetijstva predvsem osnovnih panog kot sta živinoreja in gozdarstvo skrbi 80 pospeševalnih odsekov. Pod molžno kontrolo je 1100 ali 30 odstotkov krav. Zadruga Stari trg je od 37 nagrad odnesla kar 10 nagrad. Odlične molznice ima državno kmetijsko gospodarstvo Radlje. Kmetijska zadruga Prevalje je uredila 12 ha veliko sadno plantažo.

Razstave kmečko zadrudnega tedna se je udeležilo nad 20.000 ljudi. Kmetje in zadruga so ob tej priliki nabavile vrsto raznih kmetijskih potrebščin kakor predvsem strojev in umetnih gnojil.

Na velikem zborovanju med zaključno slovesnostjo je nad 6000 prebivalcev iz Slovenjega Gradca in vseh predelov okraja ostro obsodilo atentat fašističnih zločincev na partizanski spomenik v St. Rupertu pri Velikovcu.

Jugoslavija bo gradila avtomobile avstrijske konstrukcije

Državna tovarna avtomobilov v Pribuju v Jugoslaviji bo v bodoče na podlagi dovolilne pogodbe (licence) s tvrdko Saurer na Dunaju proizvajala tovarne avtomobile in avtobuse avstrijske konstrukcije. Dunajsko podjetje je doseglo ta uspeh, ki bo poživil tudi tuzemsko produkcijo in zagotovil zaposlitev številnim delavcem, v močni konkurenci vodilnih avtomobilskih tvrdk iz Nemčije, Italije in Francije. Pri 8000 km dolgi konkurenčni vožnji ob najtežjih pogojih, ki so bili odločilni za naročilo, so se izkazali avstrijski tovarni avtomobili v vseh 36 etapah v hribih in ravnini kot najhitrejši in so v uporabi kuriva zavzeli drugo mesto. Jugoslovanska tovarna bo v Pribuju torej nadalje proizvajala tovarne avtomobile in avtobuse na podlagi dobav avtomobilskih delov iz Avstrije. Prve pošiljke bodo odpremili v začetku oktobra.

IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA DOMA IN PO SVETU

Na živinskem trgu se jasni?

Končno resne besede k polomu na živinskem trgu

Celovec, dne 22. IX. 1953. — Danes se je v Kuharjevem dvorcu sestal Občni zbor kmetijske zbornice na izredno zasedanje, da zavzame stališče k tekočim agrarno-političnim vprašanjem in da obravnava krizo v odkupu živine, ki se že od lanske jeseni čedalje bolj zjeda v koroško kmetijstvo.

Kakor znano, je začetkom letošnjega leta število goveje živine in prašičev v Avstriji doseglo predvojno število. Potrošnja mesa pa še vedno zaostaja za predvojno potrošnjo, ko je zaužila ena oseba na leto povprečno 51 kg mesa. Danes ga zaužije le še 40 kg. Zato lani jeseni nastala kriza v prometu s klavno živino med letom ni ponehala, temveč se je v alpskih predelih predvsem pa na Koroškem (zaradi oddaljenosti od glavnega tržišča Dunaja) le še zaostрила. Padec cene klavne živine gre že vesčas samo v korist prekupčevalcev in mesarjev. Medtem ko je cena klavne živine padla povprečno za 17%, so ceno mesu znižali samo za 11,5%. Še večja je razlika pri prašičih, kjer je odkupna cena padla za 23%, ceno svinskega mesu pa so znižali le za 13,5%. Te dunajske ugotovitve se na Koroškem za kmeta še poslabšajo za višino stroškov transporta na Dunaj in za kalo, ki pri tem nastane.

Zadnji sejmi za govejo živino so pokazali, da je od skupno 806 ponujenih živali bilo odkupljenih le 365 za ceno od 4,50 do 7,50 šilingov za kilogram žive teže. Z ozirom na skorajda popolni zastoj na trgu s krompirjem in na padec cene je zaskrbljenost kmetov za odprodajo in ceno živine upravičena.

Na občnem zboru so padale z vseh strani zelo resne besede in ostra kritika

na zadržanje dunajskih krogov, predvsem pa kmetijskega in trgovskega ministristva, ki Koroško pri pospeševanju odkupa in eksporta klavne živine zapostavljajo in s tem resno ogrožajo obstoj številnih kmetij. V zadnjem času se je za Koroško sicer odprlo ugodno tržišče v Italiji, vendar so koroški kmetje vsled prepira med trgovskim in kmetijskim ministrom zaradi pristojnosti za izvozna dovoljenja zamudili priložnost ugodnih cen, ki v Italiji s ponehanjem poletne sezone vedno padejo.

Z zakonom o pospeševanju pitanja goveje živine so — kakor izgleda — ustvarjeni pogoji za odkup ca. 8000 volov in telic za pitanje (Einstellrinder) po ceni za okoli 7,20 šilingov za kilogram. Kupec teh živali bo dobil iz javnih sredstev prispevek k tovarnini in prispevek za izenačenje izgube na teži skozi transport v skupnem znesku 240.— do 370.— šilingov. Vsled tega bo v stanju brez izgube prodati pozneje opitane živali. Za eksport v Italijo in v Nemčijo so izdana izvozna dovoljenja za 13.000 glav. Živina za te namene se bo odkupovala na sejmih, ki so objavljeni v zadnji številki »Der Kärntner Bauer« in ki bodo na slovenskem ozemlju: 28. oktobra v Železni Kapli, 9. novembra v Pliberku in 7. decembra v Velikovcu. Na predlog zborničnega svetnika Ogrisa je Občni zbor predvidel tak sejem tudi še v Borovljah.

Po zelo temeljiti razpravi je Občni zbor zadolžil prezidij, da napravi vse potrebne korake,

1. da se doseže za gorske kmete pri odkupu živine dodatni prispevek v znesku 1.— šilinga na kilogram žive teže;
2. da bodo kmetijske zadruga dobile pravico trgovanja z mesom;
3. da ustanovi združenje eksporterjev živine in tako prepreči zbijanje cen po posameznih eksporterjih;
4. da se pri avstrijskem predstavništvu v severni Italiji namesti strokovnjak za proučevanje pogojev izvoza živine in mesa v Italijo.

Predstavnik deželne zveze kmetijskih zadrug pa je sporočil, da bo njen predstavnik na vseh sejmih odobril koroškemu kupcu kredit v višini 70% odkupnega zneska, če odkupijo govedo za pitanje in se obvežejo, da ga bodo pitali še 90 dni. Kredit bo dosegljiv s 3½ odstotnimi obrestmi.

Zaključno bi k temu poročilo samo ugotovili, da prihaja do teh resnih ukrepov za omiljenje položaja na živinskem trgu zelo pozno, več kot eno leto po tozadevni zahtevi, ki so jo naši zastopniki sprožili v kmetijski zbornici.

Pridelek hmelja v Avstriji

Hmelj že obirajo in računajo, da bo letošnji pridelek dosegel 6000 ton. Hmelj je prizadela zlasti toča. Kakovost je letos boljša kakor lansko leto. V Nižji Avstriji bodo povečali površino s posejanim hmeljem. Zaloge lanske letine so bile v glavnem razprodane. Računajo, da bodo letos prvič izvažali hmelj v skandinavske države.

prodaja pa prašiče enako kakor vsi po 10, 12 in tudi 14 šil. za kg žive teže.

Ko omenjam ta za alpske predele menda edinstveni primer gospodarjenja in prilagoditve na obči tržni razvoj, se popolnoma zavedam, da ga ni mogoče pavšalno posnemati niti ne bi bilo zaenkrat na mestu iti v tako enostranost rastlinske proizvodnje, kakor je šel Wurzer, ko leto za letom na istem zemljišču prideluje samo krompir. V Ameriki je taka enostranost v rastlinski proizvodnji (monokultura) povzročila milijonsko škodo in ne vemo, kaj bo Wurzerju prineslo prihodnjih 10 let, navzlic temu, da vsestransko intenzivno gnoji in da je tudi lega zelo na roko taki krompirjevi monokulturi. Hotel sem le nakazati, da je tudi v gorskih predelih kljub težavam mogoče spraviti kmečko delo do rentabilnosti in da so oprijemu tega prisojeni boljši uspehi, kakor pa čakanju na vse dosedanje oblike državne pomoči.

Osnove za nadaljnje in uspešnejše kmetovanje

Potrebna preobrazba kmetovanja v hribovskih predelih in prilagoditev klimatičnim, proizvodnim in tržnim pogojem — kar sledi iz dosedanjega orisa problemov — mora kakor rečeno imeti svoje izhodišče v gnojenju in ustreznem semenju kot osnovnih sredstvih za zvišanje donosov rastlinske proizvodnje in za povečanje krmske osnove.

V tej razpravi se mi zdi odveč, da bi dokazovali uspešnost uporabe gnojil in

rentabilnost dokupovanja ustreznega semenja. To je bilo že nešteto krat dovolj prepričljivo dokazano. Važno pa bo, da vsak gorski kmet posebej, predno napravi korak naprej, pride popolnoma na jasno o sedanjem stanju svoje kmetije in o pogojih, ki jih sedanje stanje daje za gospodarski napredek in njegov tempo. Tukaj bo potreboval strokovnjaka, ki mu bo pomagal sestaviti ustrezen gospodarski načrt ter dal konkretne strokovne in tehnične nasvete za izvajanje tega načrta.

Kakšen bo v konkretnem primeru ta načrt, bo odvisno od obstoječih okolnosti. Brez dvoma pa se bo oslanjal na ta-le okvir:

1. dvig hektarskega donosa predvsem na travnikih, pri krmnih rastlinah in okopavinah;
2. povečanje števila molznic in organizacija predelave mleka za povečano količino živalskih beljakovin, ki so v posnetem mleku in ki jih s tem ne bi bilo treba dokupovati;
3. povečanje števila prašičev, ki hitreje dorastejo in se opitajo do klavne teže prej kakor goveja živina in jih je lažje spraviti v denar;
4. odpreti kot novo področje proizvodnje pridelovanje semenskega krompirja, za katerega so v hribovskih visokih in hladnih predelih posebno ugodni pogoji in ki daje gorskemu kmetu znatno višji zaslužek kakor njegov najzgodnejši jedilni krompir;
5. z ozirom na vse to specialna strokovna izobrazba, organizacija dela in organizacija vnovčevanja pridelkov.

(Se nadaljuje)

Blaž Singer:

Gorski kmet in njegovo gospodarstvo

(Nadaljevanje)

Za učvrstitev gorskih kmečkih gospodarstev ne zadostuje samo, da se gorski kmet oprime sodobnih metod gnojenja in uporabe ustreznega semena ter da postavi svojo tržno proizvodnjo na dve nogi. On si mora biti dandanes zelo na jasnem, kakšna naj bo ta njegova tržna proizvodnja, da ga ne bo — ko bo komaj beležil prve uspehe — vrgla konkurenca v ceni in v blagu nazaj na izhodno točko.

Mednarodna blagovna izmenjava in gorski kmet

Kakor že v uvodu omenjeno, moramo tudi pri nadaljnjem gospodarskem usmerjanju naših gorskih kmetij upoštevati obče družbene in mednarodne gospodarske okolnosti.

Vemo, da so v dobi mednarodne blagovne izmenjave vsakemu proizvajalcu postavljene meje rentabilnosti in vemo, da se je že marsikdo uračunal in propadel, ki je hotel »z glavo skozi zid« in ki ni poslušal signala rentabilnosti. Le-ta pa je v svojem bistvu zelo enostaven: če znesek stroškov tvoje proizvodnje presega vrednost proizvoda, potem ne preostaja drugega, kot da najdeš novo pot, nova sredstva ali novo panogo, ki ti bodo stroške proizvodnje pokrile in ti mimo tega dale za nameček vsaj še tak zaslužek, da boš ob njem shajal.

Ubiranje nove poti, posluževanje se novih sredstev in oprijemanje se novih panog pa je v naših gorskih predelih še posebej potrebno, ker se bo v pogledu na živila mednarodna blagovna izmenjava še povečala, kar bo zahtevalo v kmetijski proizvodnji še bolj kot doslej odločitve za panoge s trajno in za konkurenco malo občutljivo donosnostjo.

Ta in oni je verjetno že slišal o gorskemu kmetu Wurzerju iz Motniške doline. On je prav izrazito — že pred 13 leti — reagiral na razvoj mednarodnega kmetijskega gospodarstva in blagovne izmenjave, ki spravlja danes vrsto naših hribovskih kmetov do obupa. Wurzer, čigar kmetija leži 1000 m nad morsk gladino precej na samem, je že pred 13 leti opustil pridelovanje žita in rejo goveje živine ter se vrgel izrecno le na pridelovanje krompirja in pitanje prašičev. Na 17 ha kmetijsko obdelane zemlje (od te je 10 ha orne površine) sadi letno 9 ha krompirja ter drži v hlevu 300 prašičev. Goveje živine ima samo tri krave za kritje gospodarskih in gospodinjskih potreb po mleku. S tem in potom edinstvene mehanizacije dela na svoji kmetiji je dosegel, da mu kmetija (brez gozda) daje letno 150.000 šil. kosmatega dohodka na ročno delovno silo in da ga pri današnjem razmerju cen stane 1 kg prirastka pri svinjah samo 5 šil.,

VLADIMIR DEDIJER: JOSIP BROZ TITO

SEKRETAR MESTNEGA KOMITEJA
V ZAGREBU

Umor Pavle Radića

Vtem je prišel 20. junij 1928, ko sta bila v Beogradu v Narodni skupščini ustreljena poslanca HSS Pavle Radić in Djuro Basariček, predsednik Hrvaške kmečke stranke Stjepan Radić pa težko ranjen.

Zločin si je z vednostjo kralja Aleksandra zamislila in organizirala neka dvorska klika, izvršilec pa je bil Puniša Radić poslanec Radikalne stranke.

Dogodki v skupščini so izzvali v Zagrebu silno razburjenost. Vodstvo Hrvaške kmečke stranke ni reagiralo. Neodvisni sindikati so predlagali Hrvaški delavski zvezi, ki je bila v rokah radičevcev, skupno akcijo. Toda pred-

blizu vrat, se je naglo umaknil na hodnik in je z balkona v prvem nadstropju skočil na streho sosednje hiše in od tam na tla, na ulici pa se je pomešal med mimoidoče. Tako se je še enkrat izmaknil policiji. Ob drugi priliki so ga opazili detektivi na Trešnjevki. Pregarjali so ga po ulicah, ko pa so prišli do neke koruzne njive, je izstrelil Broz naboj iz revolverja. Agenti so se razbežali.

Po tem pripetljaju se je umaknil Josip Broz v popolno ilegalnost, a je vendarle še dalje izvrševal svoje funkcije. Prišel je iznenada v sin-



FAKSIMILE 1., 2., 3. IN 4. STRANI POTNEGA LISTA TOVARISA TITA NA IME KANADSKEGA DRZAVLJANA SPIRIDONA MEKASA, IZDAN 20. XII. 1927

log je bil odklonjen. Mestni komite Partije je preko Neodvisnih sindikatov vzel iniciativo v svoje roke. Izdal je celo proglas, v katerem je pozival ljudstvo, naj najostreje odgovori na umor Radića. Letak je bil natisnjen v tiskarni »Merkantile« in podpisal ga je Josip Broz.

O poteku demonstracij pripoveduje železovnik Stjepan Malarić:

»Kakor vsak večer, smo bili 20. junija zvečer na Ilici 49 v svojih sindikalnih prostorih, kjer je bil prav ta večer plenum Mestnega sveta Neodvisnih sindikatov. Okrog osmih zvečer je Josip Broz vstal in rekel:

„Fantje, pojdemo vsi na Jelačićev trg!“

Ko smo prišli na cesto in šli na Jelačićev trg, smo se znašli v množici ljudstva, posebno mladih in delavcev, med katerimi je vladala velika razburjenost. Padali so vzkliki:

„Dol z morilci, dol s kraljem!“

Policija, ki je prišla iz Petrinjske ulice, nas je potisnila z Jelačićevega trga proti Gundulićevi ulici. Z neverjetno naglico so bile postavljene barikade pri kavarni »Korzo« ter med Varšavsko in Gundulićevo ulico, da nam policija ne bi mogla priti za hrbet. Policija je nato udarila na demonstrante od Frankopanske ulice ter pričela streljati v množico. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih. Ta večer je streljala policija na demonstrante v raznih mestnih predelih.

Demonstracije so trajale tri dni. Na ulicah je nastopilo orožništvo in vojaštvo. Demonstranti so na ogenj policije in žandarmerije odgovarjali s strelji iz samokresov.

Policija je začela Broza preganjati in umaknil se je v najglobljo ilegalnost. Od časa do časa pa je prihajal v prostore Zveze kovinarjev zaradi vzdrževanja potrebnih zvez. Tu ga je ob neki priliki presenetil policist, ki je imel nalogo aretirati ga. Očividec Brana Resimić pripoveduje: »Policist je salutiral in vprašal: Je Josip Broz tukaj? Josip Broz je razprostrl roke,



POTNI LIST, S KATERIM JE TOVARIS TITO POD IMENOM SVEDSKEGA DRZAVLJANA JOHNA ALEXANDRA KARLSSONA POTOVAL PO INOZEMSTVU

kakor da se čudi, in odgovoril: »Kaj res ne vidite, da ga ni?« Policist se je s pogledom ozrl po navzočih, se obrnil proti Brozu, salutiral in odšel. Spominjam se, kako je kovinar Cesar, ki je bil tedaj predsednik sindikalne podružnice, prasnil v smeh in dejal: Vidite, kako smo mi Zagorci iznajdljivi ljudje.»

Nekaj dni kasneje je policija proti večeru znova vdrla v sindikalne prostore z namenom, da bi aretirala sekretarja Broza. Tokrat je bila stvar resnejša. Broz, ki je stal ta trenutek

dikalno pisarno, opravil nekaj kratkih razgovorov in se neopazno izgubil. Spremenil je tudi svojo zunanost, da bi ga agenti po opisu ne mogli spoznati. Nosil je črna očala, menjaval obleke in stanovanja.

V zaporu

Dne 4. avgusta 1928 se je ob pol dvanajstih ponoči policiji slednjič posrečilo aretirati Broza. Tisti večer je bil na sestanku neke partijske celice, v kateri sta bila Stjepan Malarić in Stjepan Vajngart. Sestanek so imeli na vrtu gostilne »Paromlin«. Od tam je šel Broz sam proti domu. Na Pejačevićevem trgu se mu je približal neki človek, katerega je že nekajkrat videl v sindikatih. Rekel mu je, da ga neki tovariši nujno potrebujejo na stanovanju na Vinogradski cesti. To stanovanje je našel Josip Broz za namestitev ilegalcev in je zaradi tega verjel besedam tega človeka.

Ta človek pa je bil policijski provokator. Kaže, da je najemodajalka stanovanja Eva Koprivnjak prijavila policiji, da prihajajo na njeno stanovanje sumljivi ljudje in je policija postavila pred stanovanjem zasedo.

NARODNOOSVOBODILNA VOJNA

6. april 1941

ŠESTEGA APRILA zjutraj, ko je izbruhnila vojna, je bil Tito v svojem ilegalnem stanovanju v predmestju Zagreba. Da se je začela vojna, je zvedel šele ob 11. uri dopoldne od sosedja, ki je bil poslušal neko nemško radijsko postajo, ker je Radio Beograd prekinil svojo oddajo že zjutraj takoj po bombardiranju.

Tito je odšel takoj v mesto, da se sestane s tovariši. Za isti dan je sklical sejo CK KP Hrvaške, na kateri je bilo sklenjeno, da bodo poslali v štab armade delegacijo in zahtevali, da sprejmejo vse nemobilizirane delavce v vojsko ali pa jih oborožijo za obrambo mesta pred Nemci. Ta intervencija je bila brezuspešna zaradi zmede, ki je vladala v štabu.

Hkrati je bilo sklenjeno, da se bodo posamezni tovariši prebili na jug v Bosno, kjer je bila glavnina jugoslovanske vojske, da bi pomagali pri organizaciji obrambe. Ivan Milutinović, član Politbiroja, in Djuro Pucar sta skupaj odrinila v Bosno.

Medtem je prispel v Zagreb Edvard Kardelj, ki je bil 6. aprila zjutraj v Beogradu in je doživel vsa bombardiranja. On je Titu in Aleksandru Rankoviću, ki je bil prav tako v Zagrebu, prinesel prve podrobne vesti o porušenju Beograda in zmešnjavi, ki je vladala v jugoslovanski vojski. Prinesel je tudi prve vesti o tovariših v Beogradu. Djilas in Svetozar Vukmanović-Tempo sta bila 6. aprila zjutraj v bližini Kalenića guvna, kjer sta pričakovala, da se bodo začele manifestacije v zvezi s podpisom jugoslovansko-sovjetske pogodbe, ki je bila tisto noč podpisana v Moskvi. Ko je priletel prvi val bombnikov, sta se skrila v neko hišo v Štiški ulici. Toda Djilas in Tempo nista hotela



ENA IZMED PRVIH FOTOGRAFIJ TOVARISA TITA KOT VRHOVNEGA KOMANDANTA PARTIZANSKIH ENOT, SLIKA JE BILA POSNETA V ČASU TRETJE OFENZIVE SPOMLADI LETA 1942

Nič hudega sluteč, je Josip Broz odšel na Vinogradsko cesto. S seboj je imel revolver tipa »Browning«. Imel ga je v žepu trenčkota, ki ga je nosil čez levo roko. Ko je prišel pred hišo, sta ga zgrabila dva agenta.

V arhivu zagrebške policije se je našlo naslednje poročilo o aretaciji Josipa Broza:

V zaporu je Josip Broz pričel z gladovno stavko zaradi terorja, ki so ga ob zasliševanju izvajali nad njim. Tepli so ga, poleg drugega tudi s stolom, pri čemer je dobil resne poškodbe. Zahteval je zdravnika, a mu ga niso dovolili. Ta stavka je pospešila, da so ga izročili sodišču.

Tuje kritike
o tej knjigi

NEW YORK HERALD TRIBUNE, 1. februarja 1953.

Knjiga gospoda Dedijera mimogrede zelo nazorno osvetljuje miselnost in metode sovjetskega vodstva. Leta 1945, po končani vojni zoper Japonsko, je povedal Stalin kitajskim komunističnim voditeljem, medtem ko so bili na obisku v Moskvi, da je njihov boj zoper Čangkajška brezupen in da naj potemtakem opuste oborožen odpor, žrtvujejo svojo posebno vojsko in se združijo z nacionalisti.

Januarja 1948 je Molotov nagovarjal Jugoslovane, naj »pogoltno« Albanijo, češ da je to »ista stvar«, kakor če bi vzpostavili z njo odnose »prijateljstva in vzajemne obrambe«.

Medtem ko so kominformovsko glasilo uradno izdajali v Beogradu, so vsako številko poslali z letalom v Moskvo na cenzuro, preden so jo mogli dati v tisk, in mnoge članke nesovjetskih komunističnih voditeljev je brez vednosti le-teh napisal popolnoma na novo sovjetski glavni urednik Judin.

MANCHESTER GUARDIAN, 9. februarja 1953, Hugh Seton-Watson

Tu so živahni opisi Titovih otroških let na Hrvaškem z njegovimi lastnimi besedami, kako je romal kot mlad delavec po Srednji Evropi in kako se je okrog leta 1920 kot organizator delavskega razreda boril in trpel v Jugoslaviji, na svobodi in v ječah. Kakšnih sto strani je posvečenih osvobodilni vojni od leta 1941—45. Sama zgodovina vojaških dogodkov je bila že obširneje in natančneje opisana v drugih angleških knjigah, toda pričujoče delo nam ima povedati nekaj zanimivih novih reči o brzojavkah, ki sta jih med vojno izmenjala maršalov glavni štab in Moskva. Druga polovica knjige je v glavnem posvečena jugoslovansko-sovjetskemu odnosom. To je, kakor je brez dvoma pričakoval gospod Dediđer, za zapadnega bralca najzanimivejši del.

Kljub temu: več umetnih gnojil

1. Zakaj v jeseni umetna gnojila na travnike?

Pomanjkanje gotovine, katero je povzročil v minulem letu strahoten padec cen pri govedih in prašičih, marsikoga odvrta od nadaljnje nabave in uporabe umetnih gnojil. Tudi letošnji ugoden pridelek krme, sena in otave, povzroča, da se marsikomu zdi nepotrebno dati sedaj n. pr. na travnike umetna gnojila.

Kljub vsemu zamorem vendar svetovati, da tudi letos uporabljamo umetna gnojila in sicer ne samo v dosedanji količini, ampak po možnosti celo v povečanem obsegu.

V resnici smo za letos po količini s krmno pretežno preskrbljeni. Kak je vendar dejansko kakovostni pridelek z naših, pretežno negojenih travnikov, je pa drugo vprašanje.

Skoraj vsej naši zemlji primanjkuje fosforja in deloma tudi apna. Pa tudi hlevski gnoj vsebuje premalo fosforja, te za tvorbo kosti, mleka in rast vsega mišičja tako važne snovi. Zato vsebuje tudi naše navidezno dobro seno, ki je zraslo na naših nič ali samo z hlevskim gnojem ali gnojnicami gnojnih travnikov premalo fosforja in raznih drugih rudninskih snovi sploh. Zato tudi čestokrat pri naši živini, pa čeprav je krmljena s samim senom, pozimi in na spomlad tako pogosti pojavi mehkokostnosti, kostolomnice, lizavosti in vseh drugih nevšečnosti, katere povzroča pomanjkanje rudninskih snovi v krmi.

Iz teh razlogov zamorem samo priporočiti, da damo travnikom tudi letos v jeseni fosforna umetna gnojila, predvsem tomaževo žlindro, in kalijevo sol. S takim gnojenjem ne dvignemo samo količino rudninskih snovi v senu, ampak povečamo tudi množino beljakovine v krmi, kajti fosfor in kalij pospešujeta predvsem rast detelj, ki vsebujejo največ beljakovin, najbolj tečne in potrebne snovi pri ustvarjanju mleka in mišičja.

Pa tudi zaradi povečanja pridelka sploh, se izplača travnike v jeseni gnojiti s fosforjem in kalijem.

Saj je ugotovljeno, da izdatek 500.— šilingov za umetna gnojila dvigne količinski pridelek sena za vrednost 1000.— šilingov.

2. Splošen dvig pridelkov z gnojili

2 q 17% nega fosfornega gnojila zamore dvigniti pridelek:

pri žitu	za 2	— 2,5 q
pri krompirju	za	17 q
pri pesi	za 46	— 47 q
pri senu	za	11,5 q
pri črni detelji	za 7,5	— 8 q

2 q 40%ne kalijeve soli dvigne pridelek

pri žitu	za 2	— 2,5 q
pri krompirju	za 14	— 15 q
pri pesi	za 60	— 70 q
na travišču	za 10	— 14 q

1 q nitramonkala (ob primerni preskrbi zemlje s fosforjem in kalijem) poveča pridelek

žita	za 2,32	— 3 q
koruze	za 4	— 5 q
pesi	za 40	— 60 q
sena	za 3,5	— 7 q
krompirja	za 16	— 20 q

3. Umetna gnojila pri nas in v Zapadni Nemčiji

Sicer smo v Avstriji, kar tiče uporabe umetnih gnojil, bolj na zadnjem mestu v Evropi. V Zapadni Nemčiji uporabljajo n. pr. štirikrat več gnojil kot pri nas. Pa bodete mogoče dejali, v Nemčiji lahko, v Nemčiji so umetna gnojila cenejša in v Nemčiji prejme kmet za svoje pridelke znatno boljše ceno, ki poplača uporabo umetnih gnojil.

Kako je vendar v resnici dejansko stanje? Najpreje cene umetnih gnojil pri nas in v Zapadni Nemčiji.

	Cena v šilingih	
Umetno gnojilo:	v Zap. Nemčiji:	v Avstriji:
nitramonkala		
v razsutem stanju	143.82	101.—
žveplenokislina amon.	143.04	128.—
tomaž. žlindra 16%na	67.20	44.80
superfosfat 18%ni	101.34	54.—
kalijeve sol 40%na	72.—	68.—

Sedaj pa primerjava cen za kmetijske pridelke:

Kmetijski pridelok:	Cena v šilingih	
	v Zap. Nemčiji:	v Avstriji:
100 kg pšenice	552.—	240.—
100 kg rži	228.—	240.—
100 kg pivovar. ječm.	249.—	240.—
100 kg krmnega ječm.	219.—	195.—
100 kg ovsa	207.—	175.—
100 kg krompirja	68.40	80.—
1 liter mleka	1.62	1.60

Katero količino pridelkov mora dati kmet za določeno množino umetnih gnojil pri nas in v Zapadni Nemčiji?

Kmetovalec mora dati za 100 kg nitramonkala:

	v Zap. Nemčiji:	v Avstriji:
pšenice	57 kg	42 kg
sladkorne pese	367 kg	281 kg
krompirja	210 kg	126 kg
mleka	88 l	63 l

za 100 kg tomaž. žlindre:

	v Zap. Nemčiji:	v Avstriji:
pšenice	27 kg	19 kg
sladkorne pese	172 kg	124 kg
krompirja	98 kg	56 kg
mleka	41 l	28 l

za 100 kg superfosfata:

	v Zap. Nemčiji:	v Avstriji:
pšenice	40 kg	23 kg
sladkorne pese	260 kg	150 kg
krompirja	148 kg	68 kg
mleka	63 l	33 l

za 100 kg kalijeve soli:

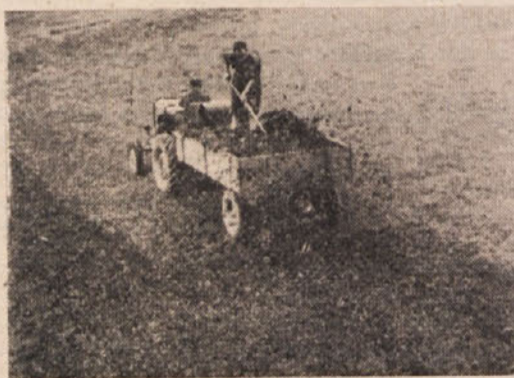
	v Zap. Nemčiji:	v Avstriji:
pšenice	29 kg	28 kg
sladkorne pese	185 kg	189 kg
krompirja	105 kg	85 kg
mleka	44 l	43 l

Tri muhe naenkrat

Problem trošenja gnoja in razsipanja gnojil enostavno rešen

V potrebi, da tudi naše srednje kmetije nadomestijo manjkajočo ročno delovno silo s strojem in v prilagajanju industrije kmetijskih strojev tej potrebi (n. pr. mala Steyer-tractorja 80 in 80 a s hidravliko in priključki za obdelavo polja) so bili v zadnjih dveh letih napravljeni vidni koraki naprej. Stroški kmečke proizvodnje so se s tem znatno znižali, delo pa olajšalo. Ta napredek zna pravilno ceniti le tisti, ki že dela s temi priključki in ki potrebuje ročne delavce na polju le še za nakladanje in trošenje gnoja, nakladanje sena in žita ter pobiranje krompirja. Sicer opravljajo tudi ta dela že s stroji, toda ti stroji so prvič zelo dragi, drugi pa še nepopolni v kvaliteti dela, tretji pa je čas njihove uporabnosti v letu omejen le na par dni.

Z letošnjo spomladjo si je po dunajskem velesejmu urtl pot v večje in srednje ter tudi manjše kmečke obrate, ki po-



Tako trosi „mojster trošenja“ hlevski gnoj

sedujejo traktor, nov stroj, ki je sposoben, da opravlja tri važna opravila:

1. trosi hlevski gnoj, kompost in prst enakomerno v poljubni gostoti in v širini do povprečno 4 metrov;
2. razsipa umetna gnojila in apno v širini do 4,5 m enakomerno brez nevarnosti praznin vsled zamašenja trosilnih odprtin ali vetra in brez potrebe donajanja gnojil;
3. kot priklopni voz (Anhänger) k traktorju prevažava vsake vrste tovore v kmetijstvu, od gramoza do sena in snopja.

Stroj, ki odlično združuje v sebi te lastnosti, je dobil naziv »STREU-MEISTER« in je produkt večletnih poskusov tvrdke priklopnih voz Hans Steiner iz Bistrice na Dravi. Kdor si je točneje ogledal razstavo kmetijskih strojev na zadnjem koroškem sejmu v Celovcu, mu je brez dvoma padel v oči. Kdor ga pa želi spoznati in videti pri delu, je povabljen na šolsko in poskusno posestvo SKZ v Podravlje, kjer ga bomo v teku meseca oktobra pokazali pri delu.

4. Večja izplačljivost umetnih gnojil v Avstriji

Iz razpredelnice je razvidno, da si avstrijski kmet prihrani pri nabavi nitramonkala eno četrtino, pri nabavi tomaž. žlindre eno tretjino in pri nakupu superfosfata polovico onih kmetijskih pridelkov, ki jih mora dati nemški kmet za umetna gnojila.

Če torej zapadnonemški kmet uporabi kljub neugodnejši, višji ceni za umetna gnojila, skoraj štirikrat toliko gnojil kot avstrijski poljedelec, nam mora dati to vsekakor misliti in nas more privedi samo do zaključka, da ni morebitno nerentabilnost, marveč neznanje uporabe in s tem nepovoljne izkušnje razlog štirikratno manjši naši trošnji umetnih gnojil.

Pri v jeseni trošeni tomaž. žlindri in kalijeve soli, (na travnikih po vrhu, za ozimino) vendar najboljše srednjegloboko zaorani), ne moremo napraviti skoraj nobene napake. S takim jesenskim gnojenjem ustvarimo najboljše pogoje za primerno razkrojitev in delovanje gnojil v prihodnjem letu. Tako gnojenje pomeni v vsakem primeru tudi zanesljivo naložbo kapitala in izboljšanje zemlje.

Razven tega fosforna in kalijeve umetna gnojila, v zadostni količini in pravilno v zemljo spravljena, ustvarjajo tako krepke posevke, da se ti znatno bolje upirajo izzimljenju, poleganju in rji.

France Vernik

Zaenkrat samo nekaj tehničnih podatkov:

»Streumeister« — mi ga bomo imenovali »mojster trošenja« — je enosni priklopni voz, ki ga lahko priklopimo k vsakemu traktorju z vsaj 12 PS zmogiji-



„Mojster trošenja“ pripravljen za razsipanje gnojil

vosti, ki ima sklepno vreteno (Zapfwelle). Nosilna ploskev meri 2,65 m v dolžini krat 1,60 m v širini, dolžino lahko podaljšamo (za seno in snopje) na 3,65 m. Voz lahko obremenimo s težo do 2,5 ton. Priklopni voz je opremljen z zavoro in sedežem za 2 osebi. Os je pomaknjena pod zadnji del, kar poveča vlačilno sposobnost traktorja. Ogrodje je zelo stabilno, prav tako naprava za trošenje gnoja in razsipanje gnojil. To napravo — okroglo široko cev z ogrebalnim vijakom (Förderschnecke), ki leži v dveh zaprtih krogličnih ležajih — žene traktor potom sklepnega vretena. Hlevski gnoj naprava do drobna razreže in zdrobi ter ga trosi z ekscentrično silo. Za trošenje gnoja in razsipanje gnojil sta potrebni 2 osebi, traktorist, ki vozi in druga oseba, ki sprav-



„Mojster trošenja“ kot navadni priklopni voz

lja gnoj ali gnojila do ogrebalnega vijaka. Navoz in raztrošenje gnoja na 1 ha površine (če je njiva od gnojišča oddaljena 5 minut hoda) traja dobrih 5 ur. Razsipanje gnojil na enem hektarju površine pa z novim strojem — mojstrom trošenja — vzame le še pol ure časa. Zaradi svojih kombiniranih lastnosti je »mojster

Kaj bomo delali...

... na polju

1. ZACETEK SETVE PŠENICE

Čim smo spravili rž v zemljo, začnemo (ponekod že preje, dostikrat vendar znatno pozneje!) s setvijo pšenice. Naše stare domače sorte predstavljajo pretežno opešane mešanice golic in resnic. Zato sejemo po možnosti plemenitejše, donosnejše sorte, ki bolje poplačajo delo in gnojenje. Samo v intenzivnih naših razmerah je letos dr. Lasserjeva debeloglavka zadovoljila. V višjih, hladnejših, skromnejših legah zadovoljuje tudi plantahofera. V bolj suhih skromnejših naših legah so vendar bolj priporočljive resaste sorte na pr. kadolcer, avstro-bankut itd.

Sejmo samo dobro očiščeno, razkuženo in primerno kalivo seme! „Kakoršno seme, tak pridelek!“ Sejmo tudi raje redkeje ob izdatnejšem gnojenju kakor narobe! Posebno priporočljivo je, sedaj v jeseni pred setvijo zaoranje mešanice tomaž. žlindre in kalijeve soli. Le-to pospešuje odpornost proti mrazu, deluje proti poleganju in rji in ustvarja šele podlago za dobro izrabo spomlad trošenih dušičnih gnojil.

Ker se pšenične bilke obraščajo že iz prvega kolence, pšenično zrnje lahko tudi globlje zabranamo in ga lahko tudi ob slabšem, mokrotnejšem vremenu spravimo v zemljo kot rž.

2. ŽETEV IN SPRAVLJANJE AJDE

Če že nismo, izvršimo sedaj žetev ajde. Ajdo moramo žeti, ko je zrnje na vrhu vejice dobilo pravo barvo, srebrnosivo ali pa kostanjevorjavo. Dve tretjini zrnja naj bi bili zreli. Tedaj je pa še listje in steblovje zeleno in v polni rasti. Vendar nas to ne sme odvrtiti od žetve, pa čeprav še rastlina cveti, sicer bi se najboljše seme osulo. Ako je vse zrnje že potemnelo in ako rastlina že preneha cveteti, tedaj se je usuje in izgubi najmanj za 30%.

3. SPRAVLJANJE KORUZE

Spravljamo koruzo. To delo izvršimo na različne načine.

Ponekod porežejo stebila tik nad storžem, kakor hitro se prične koruza nagibati k zorenju. Porezano koruzinje pokladajo ali skisajo. Spravljanje storžev je na tako obzti koruzi najlažje. Z vozom peljejo enostavno preko njive in sproti lomijo storže. Koruznico pozneje žanjejo ali porujejo za nastilj, najbolje je pa, da jo posekajo z ostro motiko tik pri tleh.

Drugi način spravljanja je: v primernih presledkih požanjejo koruzo tik pri tleh in sicer po tri do štiri vrste, toliko na široko, da gre naložen voz skozi preseko. Voz pelje skozi, od obeh strani pa nosijo na voz storže, ki ga sproti lomijo. Koruznico požanjejo posebej, jo povežejo in zvoziijo k jami za kisanje ali jo pa pustijo nekaj dni na polju ležati, da se posuši. Dobra stran tega načina je, da je vsa koruznica dobro uporabljena, prenašanje v kosharah skozi stoječo turščico je pa težavno in zamudno delo. Tretji in najslabši način je: cele koruzne rastline posekajo, požanjejo in zvoziijo kamor koli pod streho. Prednost tega načina je, da se koruza hitro umakne z njive, kar je posebno važno v nestalnem vremenu ali ako je že čas za setev ozimine. Nasprotno se pa koruza na kupu rada pregreje, pokvari se slama in zrnje, ako leži več kakor dva dni.

... na travnikih

Pasemo govedo in posamezno tudi ovce. Čeprav na naših izčrpanih stalnih travnikih živina ne najde bogve koliko krme je jesenska paša kljub temu, če jo ne izvršimo preveč v živo, koristna kot za travnike tako za živino. Paša vpliva ugodno na zgostitev ruše in uničevanje travniškega plevela. Hoja in gibanje v svežem zraku in soncu pa deluje izredno ugodno na zdravje in utrditev živine, ki marsikje žal edino v času jesenske paše pride na prsto.

... v hlevu

S primernim dodatnim, krepkim in po potrebi tudi suhim krmljenjem izpopolnjujemo in uravnamo tečnost, prebavo in dobro izrabo paše.

Imejmo stalno pred očmi nevarnost hitrega napenjanja.

Pripravljamo proračun krme za zimsko krmljenje goveje živine. Ugotavljamo koliko in kakšna krmila imamo v zalogi za prekrmljenje živine čez zimo. Od pridelanih krmil je predvsem odvisno, koliko glav živine naj redimo.

... v sadovnjaku

Proti koncu meseca opašemo debela sadnih drevesc z lepljivimi pasovi: na njih prestrežemo samice zimskega pedica, ki hite v oktobru v vrhove dreves odlagat svojo zalego. Porežemo in sežgemo razne zapredke, v katerih prezimujejo sadni škodljivci. Odpadajoče listje je treba sežgati, da uničimo trose.

Sicer pa nadaljujemo z obiranjem sadja in sušenjem tega za zimo ter s predelavo v marmelade in sladke soke.

trošenja« uporaben skozi celo leto in zato presegata njegova vrednost in pomen za kmetijstvo zdaleka njegovo ceno.

Kogar »mojster trošenja« mika, je povabljen, da si ga ogleda v Podravljah. Gotovo bo prav tako veselo iznenaden kot sem bil jaz, ko sem ga — predno smo se odločili za nakup — videl trositi hlevski gnoj.

Blaž Singer

KOLENDAR

Petek, 25. september: Kamil in tovariši
Sobota, 26. september: Ciprijan in Justina
Nedelja, 27. september: Kozma in Damijan
Ponedeljek, 28. september: Vencoslav
Torek, 29. september: Mihael, nadangel
Sreda, 30. september: Hieronim
Četrtek, 1. oktober: Remigij, škof

SPOMINSKI DNEVI

29. 9. 1865 Konferenca slovenskih politikov v Mariboru zaradi Zedinjene Slovenije, o čemer je referiral Luka Svetec — 1943 Partizanske sile razbile tri nemške transportne vlake.
26. 9. 1371 Ob reki Marici uničena v bojih s Turki srbska vojska — 1941 Veliko posvetovanje voditeljev partizanskih odredov na Stolicah — 1947 Začetek II. kongresa Ljudske fronte Jugoslavije.
27. 9. 1825 Otvoritev prve železniške proge v Angliji.
28. 9. 1762 Rojen na Bistrici v Rožu ljudski pesnik-tkalec Mihael Andrejaš — 1831 Rojen v Spodnjih Retnjah pri Velikih Laščah pesnik in pisatelj France Levstik — 1864 Ustanovljena v Londonu prva internacionala.
29. 9. 1863 Izšla je prva številka „Naprej“, ki sta ga izdajala Vilhar in Levstik. List je vlada preganjala, oba izdajatelja sta bila obsojena na zapor — 1902 Umrli francoski pisatelj Emile Zola — 1938 Po sporazumu v Monakovem je Nemčija dobila Sudeete.
30. 9. 1947 Ustanovljena Zveza borcev NOV.
1. 10. 1943 Prvo zasedanje odposlancev slovenskega naroda v Kočevju.

Zahomec

Spet je za nami naš običajni tradicionalni vsakoletni žegen. Trinajstega septembra je bila ob najlepšem jesenskem vremenu ta naša praznična nedelja, ki se je veseli staro in mlado, pa tudi oddaljeni gostje se radi pojavijo na žegnju v naši vasi, radovedni na naše štehanje in rej pod lipo. Tudi letos smo imeli priložnost pozdraviti v naši sredi drage goste iz različnih krajev. Naš žegen je že od davnih časov tudi ljudska veselica in so se posebno pri nas iz minulih dni ohranili pristni slovenski običaji in šege, po katerih slovi Zilja po vsem slovenskem svetu.

Dopoldan po maši so se zbrale pred cerkvijo tri vaše konte, to so skupine fantov, vsaka s svojo godbo, in so veselo igrali. Iz grla pa je zadonela domača pesem. Prepevanje in igranje je trajalo do kosila.

Popoldan je bilo štehanje spet kot nekdanj sredi vasi, kar je po volji večine vaščanov proti nerazumljivemu postavljanju nekaterih, ki bi radi iz malenkostnih vzrokov imeli štehanje izven vasi. Ob številni udeležbi so v domačih nošah izvajali štehanje in so ti zanimivi obredi potekali v zadovoljstvo vseh. Zmago in stem tudi venec je odnesel Petrov Ivan in je tako postal junak dneva. Po končanem štehanju pa so plesali »Rej pod lipo«. Nato pa so se številni pari zavrteli na prostornem plesišču in ob veselem razpoloženju. Ples je trajal do poznih jutranjih ur. Vse je bilo sproščeno in dobre volje kakor biti ne more drugače, kjer se na svoj dan zberejo naši ljudje.

Ker je že enkrat tak praznik pri nas in to le enkrat na leto, smo nadaljevali razveseljevanje še drugi dan in smo se potem polni lepih doživetij spet z vnmemo posvetili vsakdanjim opravkom.

Grabštanj

Na cesti Na Bregu pri Grabštanju sta trčila skupaj nek tovorni avto in poštni omnibus. Predpreteklo sredo je vozil s tovrnim avtom šofer Wankmüller v smeri iz Velikovca in je na ovinku pri gostilni Maut zaradi mokre ceste zdrsel na levo stran. V istem trenutku je privozil iz Celovca poštni omnibus linije Celovec-Pliberk, ki ga je vodil šofer Anton Rovar. Tovorni avto je zadel v omnibus. Sunek je bil občuten, štirje potniki v omnibusu in šofer tovornega vozila so bili poškodovani in so morali dva ponesrečena prepeljati z rešilnim avtom v bolnišnico. Tudi oba avtomobila sta bila znatno poškodovana.

Šmihel nad Pliberkom

Jakob Drobnež, rentnik iz Letine, je pred tedni enkrat ponoči doživel v bližini Podlubiča težko prometno nesrečo. Neki motociklist, ki se je pripeljal v smeri iz Pliberka, ga je podrl na tla, kjer je nezavesten obležal z znatnimi poškodbami. Neznani kolesar se za ponesrečena ni zmenil ter je urno pobegnil. Tolikšna brezobzirnost motociklista je vredna vsega obsojanja in bi bilo želeli, da ga varnostni organi izsledijo in da se ga primerno kaznuje.



Po naši zemlji

LOGA VES v luči statistike

Loga ves je občina, ki je imela pred 50. leti še popolnoma kmečki značaj. Ta se je ohranil le še v nekih od prometa bolj odstranjenih vaseh kot je Dob, Deščice, Pulpače in Trebinja. Bližnja Vrba je napravila iz Loge vesi same in Zoprač prava predmestja. Sorazmerno z rastjo vasi je tudi naraslo število privandrianih tujerodnih elementov in delež slovenskega življa na naših tleh sorazmerno umetno pada. Bližnja Vrba in z njo bližajoča narodna meja stoodstotno opravljata svoj posel germanizacije. V luči statistike je zanimivo pogledati na narodni razvoj.

Leta 1880 so pri uradnem ljudskem štetju našli skupno 1236 ljudi, od teh je bilo 1223 Slovencev in le 13 Nemcev. Do 1890. leta je naravno naraslo ljudstvo na skupno 1306 ljudi, našli so pa 50 Nemcev. Pozna se že vpliv Südmarke in sličnih ustanov, ki so že začele umetno delati iz Slovencev Nemce. Značilno je bilo leta 1910 v nekem slučaju pri štetju. Števeni komisar pride v hišo nekega Südmarkovca, kmeta, ki je bolj slabo gospodaril in mu stavi uradna vprašanja. Somsiljeniki in voditelji tega Südmarkovca, ki sicer ni znal nemško, so mu ubili v glavo, da mora zelo paziti, da bi ga števeni komisar ne prevaral in ga zapisal za Slovenca. Možakar je sedel za pečjo in na vsako vprašanje le zarjul: »tajč«. Tako so bili v tej hiši vsa polja, vsi gozdovi, vsi konji, vse krave in vsi biki »tajč«. Vendar se je tega leta še naštel od skupno 1309 ljudi 1221 Slovencev. To pa zaradi tega, ker so bili vsi Südmarkovci sicer dobro plačani a skoz in skoz skrahirani kmetje, ki niso imeli preko svojih družin nikakega vpliva. Celo bližnji sorodniki od njih, kot na primer žena prej navedenega kmeta, so bili tako pošteni, da so se pustili zapisati za to, kar so dejansko bili odnosno so.

Razmerje po vojni je pod vplivom terorja in hujskanja za časa plebiscita še privedlo do tega, da so imeli pri plebiscitu

Gorje

Z globoko boleščjo je ljudstvo našega kraja prisostvovalo poslovilni svečanosti, ko nas je moral zapustiti naš priljubljeni župnik Franc Katnik. Šestindvajset let je služboval med nami in se je med tem časom popolnoma spojil s krajem in ljudmi, tako, da si naših vasi brez župnika Katnika niti predstavljati ne moremo.

Kakor smo z velikim obžalovanjem sprejeli vest, da nas mora g. župnik Katnik zapustiti, tako smo ogorčeni, ker se je premestitev izvedla proti naši volji. Gospod župnik je moral iz Gorij na zahtevo celovškega škofa. Vsa naša prizadevanja, da bi ga ohranili v naši sredi, so ostala brezuspešna. Celovški knezoškofijski ordinariat in višji nadpastir je imel za svoje »ovčice« trdovratno srce in gluha ušesa. Dvakratna naša intervencija na ordinariatu in podpisu za župnika vseh brez razlike narodnosti in političnega prepričanja pri škofijstvu niso izdali ničesar, škof je hotel in gospod župnik je moral v Vovbre.

Med ljudstvom je upravičeno ogorčenje, ko škof ni upošteval enotne in splošne volje nas vseh, ker je vendar znano, da škof hitro in rad usliši prošnje, kjer gre za intervencije proti slovenskim duhovnikom, kakor se je to zgodilo na primer samo v Logi vesi. Zdi se nam, da nas smatrajo tudi na škofijstvu za manjvredno rajo, ki je ni treba upoštevati. Časi so seveda minuli, ko je škofe volilo ljudstvo, so se pa tudi na visokih cerkvenih položajih oddaljili od ljudstva, na Koroškem pa prav posebno od slovenskega.

Kakor slišimo, je moral naš župnik v oddaljene Vobre zato, da je lahko odšel tamošnji dekan velikovške dekanije za dekana v Šmohor. Pri Zilji se čudimo, ali res med ziljskimi duhovniki niso našli dekana za ziljske kraje, ali pa se je to zgodilo zaradi tega, da je velikovski mestni župnik končno mogel postati tudi dekan. Njegove dobre zveze s škofom so znane.

Slovo od g. župnika je bilo ganljivo, lepo in prisrčno. Nastopil je pevski zbor, ki je zapel tudi »Oj hišica očetova...« in

tu Slovenci le dvetretjinsko večino, točno za Jugoslavijo je bilo oddanih 344, za Avstrijo 262 glasov, neveljavnih pa je bilo 45. V prvi avstrijski republiki se statistična potvorba ni samo nadaljevala, marveč se zelo znatno stopnjevala. Tako so leta 1923 od 1272 prisotnega prebivalstva našli že 516 Nemcev in le še 750 Slovencev. Splošno število prebivalcev od leta 1880 ni naraslo, delež Nemcev pa je postal kar petdesetkrat večji. Kakšna ironija!

Od leta 1923 do 1934 je naraslo število prebivalcev od 1272 na 1548. Delež Slovencev je pri tem štetju že pod odkritim terorjem avstrofašizma še 884, to je precej več kot polovica. Zanimivo v tej zvezi je še za omeniti, da so pri zadnjih občinskih volitvah prve avstrijske republike dobili Slovenci od skupno 16 mandatov 10, Socialisti 5 in Landbund 1. Posebno značilno je malo število Landbundovcev, če pomislimo na dejstvo, koliko denarja je Herrenbaurom v št. Ilju in okolici trosil Maier Kaibitsch tako dolgo, dokler ni zadnje dolgove snedel Hitlerjev pes. Odveč bi bilo govoriti o dobi nacizma.

Prvo štetje v okviru druge republike je pa posebno zanimivo. Če so bila druga štetja še nekako tragedija, je bilo to pa že komedija. Našli so več kot pol ducata različnih govoric. Uradno pravijo, da je v Logi vesi 1555 Nemcev in 398 drugih neznanih (Sonstige unbekante). Tu bo tudi baje še nekaj Slovencev. Prebivalstva je pri nas okrog 2000. Privandrianih Nemcev je vključno tistih družin, v katerih je ali Slovenec vzel Nemko ali obratno in katerih družine so zaradi asimilacije postale nemške, okrog 500. Slej kot prej pa je okrog 1500 rojenih Slovencev — domačinov na ozemlju naše občine. Kako hočejo utemeljevati pred javnostjo gospodje statistikarji, da je padel pri splošnem narastku prebivalstva slovenski delež od leta 1890 ko so našli še

»Domovina mili kraj«. Pa je postal g. župniku Katniku naš kraj zares tudi druga domovina, kjer se je v dobi 26 let delovanja popolnoma udomačil. V svojem poslovilnem govoru je kakor nekoč njegov predhodnik Matija Majar Ziljski posebno poudaril važnost zvestobe do materinskega jezika.

Odtujilo pa je in nihče ni mogel razumeti, zakaj šolska mladina, ki je sicer, če izvzamemo prizor v neokusnem nedomačem nemškem dialektu, od učiteljstva lepo naučena, deklamirala celo vrsto nemških pesmic, ni ob tej priložnosti doprinesla kakšno slovensko deklamacijo ali pesmico. G. župnik Katnik je vendar poučeval mladino v slovenskem jeziku in ne samo dvojezičnost šole, temveč tudi oliko bi zahtevala, da bi se ob slovesu tudi na ta način oddolžili svojemu vzgojitelju.

G. župnika Katnika bomo ohranili pri nas v najlepšem spominu, na novem službenem mestu pa mu želimo mnogo zadovoljstva.

*

Pri nas obnavljamo šolske prostore, ker je pričela tla razkrajati goba. Zaradi tega začasno še ni pouka. Kakor slišimo, bodo predvsem učiteljsko stanovanje najmoderneje uredili.

Kotmara ves

V zadnjih tednih se je primerilo v naši okolici nekaj nezgod. Jurij Odrajč je s svojim motociklom dne 29. avgusta pri Ottowitzu zavozil v nek osebni avto. Strmoglavil je na tla in utrpel znatne poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Njegovo sopotnico, ki se je vozila z njim, je vrglo na avto, toda je na srečo odnesla le neznatne poškodbe.

Tudi Lipic Gustl je zadel z motornim kolešom v nek osebni avto, vendar je bil sunek za njega prizanesljiv in je odnesel samo neznatne poškodbe. Močno poškodovano je bilo motorno kolo.

Lenc Konrad je štartal avto požarne brambe. Pri tem opravku ga je udarila ročica in mu prelomila roko.

Slovenska kmečka zveza sporoča:

Sprejem gojencev v prvi letnik kmetijske šole v Podravljah, ki prične s poukom začetkom novembra tega leta, bo zaključen s

30. septembrom 1953

Ker je mogoče na šolo sprejeti letos le še omejeno število gojencev in zaradi čimprilnejše razdelitve prispevkov za znižanje šolnine opozarjamo vse kmetovalce, ki hočejo poslati svojega sina že letos v kmetijsko šolo v Podravlje, da nam čim prej dostavijo na naš naslov Celovec, Wulfengasse 15 izpolnjeno in podpisano prijavo z zadnjim šolskim spričevalom in lastnoročno napisanim življenjepisom. Za doseg znižanja šolnine je treba priložiti posebno prošnjo z ustrežno utemeljitvijo.

Za podrobna pojasnila se obračajte na našo pisarno.

Sekretariat Slovenske kmečke zveze

1242 na 398 in še teh označenih za »druge neznane«. Ali bodo rekli, da so zaradi terorja zadnjih 60 let že vsi izumrli, ali da so jih nacisti pobili, ali da se bodo bahali s tem, da so taki mojstri na polju raznarodovanja, da se jim je v teku pol stoletja posrečilo iztrebiti na tem ozemlju cel rod? Rečejo, kar hočejo, na vsak način so se pred nami in pred informiranim svetom dosmrtno osmešili. Popačene statistike ne spravijo živ rod v grob.

Nepopoljšljivi so uvideli, da statistika ne zadostuje za uničenje. Ponovno so začeli s fizičnimi napadi, ponovno so zgrabili za dinamit. A prinašamo jim v spomin, kako je bilo, ko so v Mežici spustili spomenik mladega junaka Malgaja v zrak. Posledica je bila: po koroških gozdovih je na stotine mladih junakov šlo za svobodo, človečanstvo in čast v borbo proti krutim zatiralcem.

Tako se tudi danes ne ustrašimo ne popačenih statistik in ne odkritega terorja. Le bolj hočemo strniti naše vrste v zavesti, da je pravica na naši strani, v zavesti, da so pravilne besede, ki jih je za časa Miklove Zale spregovoril stari Serajnik:

Teče Drava, teče čas in vse še bo drugače!

Vovbre

Nedavno je bila pri nas namestitev novega župnika g. Franca Katnika, doslej župnika v Gorjah na Zilji.

Do namestitve g. Katnika je služboval pri nas g. Zebedin, ki je bil obenem velikovski dekan. G. Zebedin je rodem Nemec, toda se je z namenom, da bi mogel vršiti službo na slovenskem področju, dosti dobro priučil našega jezika. Kljub temu pa se g. Zebedin, čeprav si je osvojil znanje naše govorice, nikdar ni mogel prav živeti in se spojiti s slovenskim prebivalstvom, ker ni mogel razumeti najglobljih čustvovanj in teženj ljudstva, ki se bori za najosnovnejše pravice na vseh področjih. G. Zebedin je nastopil službo dekana v Šmohorju.

Tembolj smo veseli novega g. župnika. Zato je bil njegov sprejem iskren in prisrčen ter upamo, da se bo g. Katnik pri nas prav dobro vživel in prijetno počutil. V tem smislu je bil sprejem novega g. župnika pri vseh dobromislečih prebivalcih naše okolice.

Z obžalovanjem pa moramo poročati, da se v našem kraju še vedno najdejo nepopoljšljivi narodni nestrpnosti, ki se niso mogli brzdati ter so iz topoglavca sovražstva do vsega, kar je slovensko, od strani slovenski pozdravni napis na slavoloku. Takšno neodgovorno ozkosrčno dejanje ni moglo napraviti na novega g. župnika ugodnega vtisa in takšno dejanje z ogorčenjem obsojamo in odklanjamo.

Kratke vesti iz Koroške

V Radentheinu si je neki 16. letni fant dovolil grdo trpinčenje živali in skrajno surovost. Z bencinom je namreč polil nekega psa in ga zažgal. Po tem grdem dejanju se za psa ni več zanimal in pes je dirjal kot živa plamenica med hišami. Ljudje, ki so gorečega psa opazili, so ga takoj začeli loviti, da bi udušili plamen. Obstojala pa je tudi velika nevarnost, da bi goreči pes ne vžgal kakšnega poslopja. Lastnik psa, ing. Simschitz, je zadevo prijavil. Vsi ljudje so to nezasišano dejanje ostro obsojali.

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Vlagajmo zelenjavo

Paradižniki v soli. Majhne, zrele, toda še trde paradižnike obrišemo in jih zložimo v lonce ali velike kozarce. Prekuhamo vodo s soljo, na liter vode 20 dkg soli, ohladimo in zlijemo na paradižnike. Ko pozneje te paradižnike uporabljamo, moramo paziti, da jedi malo ali pa sploh ne solimo, ker so paradižniki slani. Uporabljamo jih za juho, golaž ali rižoto.

Paradižniki v kislu. Pripravljamo jih ravno tako kot gornje v soli, le da jih namesto s slano vodo zalijemo z osoljenim in ohlajenim kisom. Uporabljamo jih pozimi za pripravljane sveže paradižnikove solate.

Paradižnikova mezga s soljo. Dobro zrele paradižnike operi in jih zmehčaj v lastnem soku. Pretlači jih, zlij sok na plateno krpo, da se čez noč dobro odteče. Na liter dobro odcejene mezge deni 10 dkg drobne soli. Mešaj, da se sol raztopi, nato napolni kozarce. Povrhu deni žličo olja, lahko tudi brez olja, zaveži in shrani.

Paradižnikov sok v steklenicah. Zrele in očiščene paradižnike zmehčaj v lastnem soku. Pretlači jih in napolni s sokom steklenice tako, da ostane za dva prsta praznega prostora pod robom. Steklenice postavi v velik lonec, v katerega si djala poprej na dno krpe, pazi, da se ne dotikajo druga druge, prilij toliko vode, da sega do polovice steklenic. Dobro pokrij in kuhaj 20 minut v vreli vodi. Še vroče steklenice vzemi iz lonca, takoj zamaši s prekuhanimi zamaški ter jih položi v vratom navzdol v košare, pokrij in pusti, da se ohladi. Ohlajene zapečati z voskom ali parafinom ter shrani. Tako vkuhani paradižnik je kakor svež in ga uporabljaj lahko za omake, juhe in kot dodatek k različnim jedem. Da se ti pa paradižnik bolje ohrani, prida na vsak liter soka eno malo noževo konico praška za konzerviranje, če ga imaš, nujno potrebno pa to ni.

Paprika z oljem. 5 kg paprike, zelene, sladke in mesnate, dobro operemo, odstranimo pecelj brez peščiča tako, da ostane lepo cela. Tako pripravljene paprike denemo v 1½ l vrelega kisa, ki smo mu privede 2 del olja, 12 dkg soli in 15 dkg sladkorja. Vre naj toliko časa, da spremenijo barvo in se vrhnja kožica nagubanci. Tedaj jih poberemo iz tekočine v skledo, nato ohlajene vložimo v kozarec s širokim vratom. Pod vratom jih pritismo navzdol s križcem iz dveh šibic ali trščic in zalijemo z ohlajenim kisom, v katerem smo kuhale papriko. Tako vložene paprike so odličnega okusa, ne prekisle in se prav dobro prilagajo raznim mesnim jedem.

Fižol v kislu. Zeleno in rumeno, še mlado fižolovo stročje otrebi in operi. Nato ga kuhaj v dobro slani vodi, pa ne premeško. Potem ga odcedi in polij z mrzlo vodo, stresi v prsteno posodo, polij z zavretim kisom ter pusti, da se v njem ohladi, nato ga zopet odcedi. Fižol naloži v kozarec tako, da so obrnjeni vsi stroki počez v kozarcu, vmeš pa deni sem in tja kako šalotko, zrno česna in lavorjev listič. Ko je kozarec napolnjen, ga zalij s kisom za vkuhanje. Na vrh kozarca deni čez fižol navzkriž dva snažna klinčka. Popolnoma mrzlo sočivje zaveži s papirjem ter hrani na suhem in hladnem prostoru. Če pa nimaš kisa za vkuhanje, zavri v dobro položeni kozici ali v loncu vinskega kisa, v katerega vrzi poprej nekaj zrn celega popra. Počakaj, da se ohladi in nalij čez fižol v kozarcu.

Kumarice v kislu. Male kumarice dobro operemo, s krtačo očistimo, nato osušimo in osolimo. Nasoljene pustimo 24 ur in jih medtem večkrat prepolijemo. Pred vlaganjem v kozarce jih še enkrat pobrišemo in nato tesno vložimo. Dodamo jim celega popra, česna, čebule, hrena — vse po okusu. Potem jih zalijemo s kisom za vlaganje. Če nimamo tega posebnega kisa za vlaganje, si moramo pomagati z močnim domačim kisom, ki ga prekuhamo in ohladimo. Tudi primerno razredčena kissova esenca, prekuhana in ohlajena, je uporabna za to. Kozarce moramo dobro zavezati ter včasih pregledati, če se kumarice ne kvarijo. Če se začne kis na dnu kaliti, ga je treba odliči, ponovno prekuhati, ohladiti in zaliti kumarice.

Naribane kumare v kislu. Popolnoma dorasle, a zdrave kumare zribaj in potresi s soljo, z narezano čebulo in poprom, dobro jih zmehčaj in deni v platnen prtlič ali vrečo ter jih za en dan obesi, da se prav dobro odtečejo. Medtem zavri vinskega kisa in mu prideni malo soli in celega popra. Še bolje je kis z vlaganje, če ga imaš. Deni kumare v kozarce in jih čez in čez zalij s hladnim kisom, pokrij kozarce s papirjem, jih zaveži in shrani na hladnem prostoru. Če se kis osuši, moraš doliti novega.

Mešana zimska solata. Nareži na tanke rezance očiščeno zelje in ga nasoli. Posebej zreži zelene paprike, zelene paradižnike in precej čebule ter nasoli. Stoji naj čez noč, zjutraj pa napolni kozarce: izmenoma zelja (ožetega) in plast ostale mešane zelenjave. Dobro potlači in sproti zalivaj z ohlajenim prevretim kisom.

Zelenjava za juhe. Očisti raznovrstno zelenjavo, ki jo rabiš za juhe (petersilj, korenje, zelena koleraba, ohrovt, karfi-

jola, šalotka, por, česen, gobe, malo paradižnika). Surovo zelenjavo zmelji na mesoreznici, dodaj na 1 kg zmlete zelenjave približno pest soli, vse dobro premešaj in pusti čez noč v položeni posodi. Potem to zmes dobro natlači v kozarce in zaveži. Tako imaš pripravljeno zelenjavo za juhe za vso zimo. Ko uporabljaj zelenjavo pazi, da juhe ne soliš preveč, ker je zelenjava razmeroma dobro slana.

PRAKTIČNI NASVETI

Zadahla živila kot fižol, grah, ješprenj, riž, itd., razprostremo na sonce, pozimi tudi na toplo peč in večkrat premešamo. Pred uporabo poparimo z vrelo vodo; prvo vodo, ko zavre, odcedimo.

Včasih je tudi navidezno dobro jajce zelo slabega okusa in pokvari vso jed. Pred uporabo takega jajca ne moremo spoznati, čeprav ga osvetlimo. Za to bo previdna gospodinja vsako jajce ubila poprej v skodelico. Če opazi, da jajce diši po plesni, potem naj ga pusti kak dan na zraku, da se razdiši, nakar ga lahko uporabi.

Moda



V letošnji jeseni bomo nosile široke jopice. Zelo lepa in moderna je jopica, ki jo vidite na sliki. Delana je iz enobarvnega volnenga blaga, ima kimono rokave, vdlane žepce, ovratnik je krznen in se zapne spredaj z dvema gumbama. K jopici nosimo ozko krilo. Bluza je zelo prikupna. Delana je iz črnobelo progastega blaga.

Značilni so široki rokavi, ki imajo v zapestju ozko pasov. Ovratnik je stoječ. Okrasimo bluzo spredaj in na rokavih s črno borduro in prišijemo tri črne male gumbe.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

O pravici jemanja vode in napajanja živine na tujem

Neki večji kmet je lastnik dveh sosednih posestev. Razen hčerke, zrele za možitev, nima drugih otrok. Ko se hčerka omoži z nekim obrtnikom, ji odstopi oče kot doto manjšo njegovo sosedno posetje. Studenec za družino in vodnjak za ženo pa sta stala na večjem očetovem posestvu.

V notarski spis, ki je obravnaval doto, se je še posebej zapisalo, da imata zakonca pravico, da uživata vodo tudi zase. In tako sta jemala zakonca, ki sta se z očetom dobro razumela, vodo za vse hišne potrebe in sta tam tudi napajala živino, brez kakega nespo-rázuma ali prepira.

Po več kakor triletnem srečnem zakonu umre hčerka starega sosa in žena mladega. — Ne dolgo na to se mladi sosed ponovno oženi in dobi za ženo bolj jezиковo, ki se kar od začetka ni znala prikupiti staremu.

Prej, ko je živela še hčerka starega, seveda tudi na posamezne meje niso tako natančno pazili in se starši ni brigali, če je zet kedaj, ali tudi večkrat, segel čez pravo medsebojno mejo. Ko pa je postajala nova gospodinja proti staremu vedno bolj neprijazna, jo je le-ta vendar enkrat opozoril na mejo in na prave stare poti. V sled tega nastane večkrat prepri, pri katerem pomaga mladi sosed seveda svoji gospodovalni ženi in tako so se zrušile vse prejšnje prijateljske in sorodne vezi. — dva sosa sta si postala iz krivde mlade žene, najhujša nasprotnika. Stari pregleduje sedaj notarski akt in najde tam, da glede uporabe vode ni posebno omenjeno napajanje živine pri njegovem vodnjaku. Na to prepove prejšnjemu zetu napajanje živine pri njegovem vodnjaku in to še s pripombo, da bo še kaj drugega prepovedal, če ne bo miru!

Sledilo je kričanje mlade: „Mi smo napajali in bomo, pred sodnijo se pa vidimo!“ In res so se videli pred sodiščem, ker je mladi tožil starega zaradi njegove prepovedi in s tem zaradi motenja mirne dejanske posesti napajanja živine pri sosedovem vodnjaku, ki jo je baje kot pravico užival že več kakor tri leta. Stari sosed je to posest priznal, ugovarjal pa je, da je to dovolil samo iz dobrote, in opozoril je sodnika, da v notarskem spisu o napajanju živine na njegovem ničesar ni zapisano!

Sodnik je v tem oziru pripomnil, da ima stari mogoče prav, da pa to v tem oziru ni važno, ker je v sporu samo triletna dejanska in mirna posest! Vprašal je starega, če ga je zet prej ali pozneje za to uslugo prosil ali mu za to kaj dal ali mu napravil kako drugo uslugo?

Stari se ni hitro vsega spomnil, kar je bilo prej in ni vedel v tem oziru ničesar povedati. Treba bi mu bilo samo trditi, da mu je mladi nasproti tej uslugi pomagal mlati, ali kositi, seno sušiti in spravljati i. t. d.

S tem bi bil dokazal, da je bila usluga napajanja sosedove živine na njegovem vodnjaku odvisna od raznih protiuslug, ki jih je sosed stalno dajal in bi bilo jasno, da bi bil stari kakor sedaj, že prej zabranil to napajanje, če bi se bil sosed proti njemu tako obnašal, kakor sedaj! Toda vsega tega se v razburjenosti ni spomnil, četudi je pripomnil, da prej to posestvo ni gojilo živine. In tako je pravdo radi motenja posestva izgubil!

Sedaj šele se je stari, ki ga je ta poraz jako razgrel, spomnil na pomoč pravnika, kateremu je vse obrazložil.

Ko si je pravnik ogledal tudi posestno razmerje na licu mesta, je prišlo na dan, da je mladi obrtnik kratko pred smrtjo njegove žene, hčere starega, pot do vodnjaka in studenca spremenil, tako da je zadnje dve leti hodil že deloma po posestvu starega tudi k studencu! Prejšnjo pot po svojem sadovnjaku pa je zagradil celo z žico in bodičevjem, sadovnjak pa zasadil z bolj žlahtnim sadnim drevjem. „Ga že imamo“ je rekel odvetnik. „sedaj pa vi zagradite novo napravljeno sosedovo pot čez vaš svet. Čeravno seže samo nekaj čevljev notri, vendar pa sosed ne bo mogel k vodnjaku!“

Stari je to napravil in sosed je res zopet tožil! In se urezal! Kajti sedaj ni mogel dokazati triletnega priposestevanja, niti dovoljenja, — nasprotno je bilo kmalu očitno, da so se vršili radi tega prepiri!

In še eno neumnost je napravil! Ponoči je starčev plot podrl in stavec ga je zasačil, da ni mogel tajiti!

Sedaj pa je stari ogledil, da postavi vse v prejšnji stan. — Tudi sodniku je prepirljivost maldega že presedala. Povedal mu je, da bo pravdo zopet zgubil in plačal vse stroške. Če pa hoče pot do vodnjaka, mora podreti svoj plot, bodičevje, in izrjaviti deloma žlahtne sadike, da pride do vode, ki mu jo bo pa stavec zdaj s tožbo končno zabranil, vsaj kar se tiče napajanja živine, razen vode za njega in ženo, ker pravica napajanja živine v notarskem aktu ni omenjena, niti ni zapisano, da služi voda tudi posestvu.

Po dolgem prerekanju je vendar tudi njegova žena morala uvideti, da z glavo ne more skoz zid! Na prošnjo obeh je stari privolil, da odpre plot za dva meseca in ne dalj, toda proti temu da si preskrbi sosed vodo v lastnem studencu in da s tem vsaka prejšnja pravica studenca in napajanja popolnoma ugasne!

Prepirljivost je podlegla!

Z D R A V S T V E N I K O T I Č E K

Zvišanje krvnega pritiska je nevarno

Mnogo ljudi si meri krvni pritisk, da se prepriča o svojem zdravstvenem stanju. Deloma imajo prav, vendar je tudi prav, da so o krvnem pritisku dobro poučeni, če se po njem ravna. Pri dojenčku znaša normalen krvni pritisk 75, pri mladem odraslem človeku 120, pri 60-letnem 135 in še več. Takoj po jedi se krvni pritisk zviša, prav tako se zviša pri telesnem in duševnem naporu ali če se razburjamo itd., v spanju pa se zniža. Bežno povišanje krvnega pritiska zdravemu človeku ne škoduje, ako se nam pa krvni pritisk večkrat zviša, je nevarno, da se to zvišanje ustali, kar ima za posledico pritisk v glavi, omotico, vnetje oči in srčne težave.

Če pride bolnik s temi znaki k zdravniku, se zelo začudi, ko izve, da izvirajo vse te težave od ledvic. Zaradi živčnih vplivov se nežne ledvične cevčice skrčijo in nena-vajen upor premaguje kri ob cirkulaciji z zvišanim pritiskom. Niso pa seveda vzrok zvišanemu krvnemu pritisku vedno ledvice; včasih je krvni pritisk sam po sebi bolezen, ki jo povzročajo: preobilno nabiranje toščice v telesu, slabo dihanje kože ter nepravilno delovanje znojnih žlez. Krvni pritisk doseže lahko 300, toda že

če prekorači 200, moramo biti precej previdni. Zaradi prevelikega krvnega pritiska nas lahko zadene možganska kap, ki ima včasih za posledico smrt ali le delno ohromitev telesa. Razumljivo je, da slabi visoki krvni pritisk srce. Srčna slabost je težka bolezen in znana posledica visokega krvnega pritiska. Na srečo pa pozna moderna medicina mnogo sredstev, ki lajšajo podobne nevarnosti, seveda je pa predvsem nujno, da ugotovi vzrok visokega pritiska zdravnik.

Pomagamo si torej z zdravili, toda tudi s pametnim načinom življenja. Sploh igra jedilni list pri zvišanem krvnem pritisku zelo veliko vlogo. Da razbremenimo ledvice, pijmo čim manj tekočin. Izogibajmo se tudi slanosti in močno začimljenih jedi. Sol namreč zadržuje vodo v tkivu in zaradi preobilice vode morajo srce in ledvice močneje delovati, česar se moramo ravno pri visokem krvnem pritisku izogibati.

V težkih primerih sploh ne smemo uživati mesa; pri lažjem obolenju te lažje meso, prav tako opustimo jajca; alkohol je pa sploh strup za ljudi z visokim krvnim pritiskom. Tudi juhe niso primerne, uživajmo pa namesto njih sad-

je ali sadne sokove. Močnate jedi lahko jemo, toda brez omak in le z maslom zabeljene. Od kruha je priporočljiv le bel in prepečenec. Sme pa bolnik jesti sladkor, med, slaščice, kompote, ne pa čokolade. Uživajmo pa mnogo zelenjave, toda ne surove, ker napažna — seveda so stročnice škodljive. Najbolje pa učinkuje na telo sadje, ki ga lahko jemo v kakršni koli količini in ki dobro deluje proti zaprtju.

Pri visokem krvnem pritisku so zelo priporočljivi sadni dnevi. Kaj pojemo takega dne? Poleg nekaj prepečenca samo sadje, in sicer eden do dva kilograma jabolk ali šest do osem sto gramov sadnih sokov. Dobro je, če vpeljemo sadni dan dvakrat v tednu in da tisti dan tudi počivamo. Sadne dneve lahko nadomestimo z mlečnimi dnevi. Zadostujeta dva litra mleka z nekaj prepečenca, seveda koristi tudi jogurt, skuta itd., sir pa škoduje. Od maščob prihaja v poštev le surovo maslo.

Samo po sebi je umljivo, da škoduje bolniku z visokim krvnim pritiskom kajenje. Bolnik naj tudi mnogo počiva in spi, večer naj si umiva noge v topli vodi, podnevi naj si otira telo z vodo in naj si od časa do časa pušča kri. Seveda pa je nujno potrebno, da je bolnik pod stalnim zdravniškim nadzorstvom.

Sladkorno drevo na Koroškem?

Malo čudno se glasi ta naslov. Znan je sladkorni trs doma v južnih — sončnih krajih in državah, iz katerega se pridobiva sladki rumenorjavi sok v ogromnih plantažah in nasadih; znano je tudi, da pridobivajo posebno v Evropi, tako posebno na Češkem, v Nemčiji, Avstriji, pa tudi v Jugoslaviji, obilo sladkorja iz posebne sladkorne repe, ki jo sadijo tudi že v južni Sloveniji, — toda sladkorno drevo — to je menda bosa! Pa vendar ni! Res je, da se sedaj niti na Koroškem niti menda kje drugod ne pridobiva sladkor iz kakega drevesa, ki raste tudi pri nas. Toda pogledimo najprej v Kanado na zemljo, ki se razteza severno od ameriških Zjedinenih držav, ki so spadale prej pod angleško nadoblast, in v kateri je obnebeje že jako mrzlo.

V Kanadi pridobivajo sladkor tudi iz nekega drevesa! Spomladi, ko pošilja zemlja sok tudi v drevesa, jih narežejo tako, da iz zareзов kmalu zacurlja jako sladka tekočina, ki jo potem v bakrenih kotlih tako prekuhavajo, da se popolnoma zgosti, samo da med tem vkuhanjem ves čas odstranjujejo peno, ki ima še bolj rezek okus. In to je kanadski domači sladkor iz javorja, ki raste tudi pri nas. V Kanadi poznajo sicer tudi jav, ki daje bolj močni sladkor, toda tudi to drevo bi se lahko udomačilo pri nas, če bi bilo treba. Da je pridobivanje sladkorja iz javorja mogoče tudi pri nas, na Koroškem, je dokazal za časa cesarice Marije Terezije neki dr. Wilburg v Gmündu na Zgornjem Koroškem, ki je iz treh javorjev lahko pridobil 14 kg sladkorja. Ni pa mogel nadaljevati to pridobivanje, ker so ugovarjali temu gozdni uradi, češ, da bi to uničilo dragocena drevesa, dasi smotrno in

Leta 1953: 235 ponesrečencev v Alpah

Turizem je lep šport, toda zahteva tudi sposobnosti in primerno opremo, ker zahtevajo gore pogosto v svojih naravnih silah žrtve. Samo v enem tednu je nedavno v Alpah 11 turistov našlo smrt. Število ponesrečencev v Alpah je doseglo letos število 235. Prvo mesto s 75 ponesrečenci v Alpah zavzema Avstrija. Njej sledi Švica s 56, Italija s 40, Nemčija s 34 in Francija s 30 osebami, ki so prišle ob življenje v gorah. Preteklo leto je bilo število žrtev gora znatno manjše.

pravilno nabiranje smole drugo drevje ne uniči. Ko je Napoleon onemogočil prekomorski uvoz v Evropo (kontinentalni zapor) so se tudi v Evropi zopet spomnili na močnost pridobitve sladkorja iz javorja! Na Češkem in na Dunaju so zgradili primerne predelavnice soka — samo dreves je bilo še premalo. Tudi v tem oziru so si hoteli pomagati s tem, da so na debelo začeli saditi javor kot konkurenco proti takrat še jako dragemu prekomorskemu sladkorju iz sladkornega trsa. Pa je posegla vmes — druga cenejša rastlina, ki se lahko še bolj splošno sadi in razvija, to je sladkorna repa. Kakor že omenjeno, so se taki nasadi, ki ne potrebujejo posebne nege, hitro razširili — če-

ravno je tehnika izločevanja sladkorja jako komplicirana.

Samo še za časa prve svetovne vojne so si v nekaterih krajih Avstrije za silo skušali pomagati še z sladkorjem iz javorja s primitivnimi pripomočki. Nekaj pa si lahko zapomnimo glede tega našega »sladkornega drevesa«. Njegov sladkor je posebno zdravilen za kašelj!! Če bi nas pa zopet kdaj obiskala posebna kruta vojna, katere si gotovo nihče ne želi in če ne bo sladkorja od blizu in daleč, če ne bi vedeli, kaj bi sladkega dali otrokom, tedaj se bomo mogoče spomnili tudi sladkorja, ki ga nam daje tudi naš javor; če bomo imeli moko in jajca, si bomo z javorjevo pomočjo spekli tudi sladke potice.

Nekaj zanimivosti iz ameriške reklame

»Prvo je varnost« opozarjajo ljudi napisali ob ameriških avtomobilskih cestah. Američani pravijo takim napisom slogan. Ko so nekoč med gospodarsko krizo mnogi ljudje obupali, je neki časnik objavil žalostne vesti pod skupnim velikim naslovom: »Ne jemljite si tega preveč k srcu!« Ko so Lindbergu ugrabili otroka, je neka tvrdka, ki izdeluje zobno kremo, nalepila po mestu lapačke z velikim napisom: »Okužba je najnevarnejši ropar otrok.« Zelo učinkovit je bil tudi napis ameriške organizacije »Armada rešitve«, ki ga ljudje dolgo skoraj sploh niso opazili: »Lakota ne pozna praznikov«.

Med gospodarsko krizo so ljudje kar oblegali zavarovalnice s prošnjami, naj jim odkupijo zavarovalne police. Naval je bil tolikšen, da so zavarovalnice poklicale na pomoč nekega strokovnjaka za učinkovite napise, ki jim je prodal naslednji slogan: »Kdor proda zavarovalno polico, dela račun, ki ga bo poravnala njegova vdova«. In naval na zavarovalnice je takoj ponchal.

Največji ameriški strokovnjak za reklamo je bil Elmer Wheeler, mož, ki je napravil iz prodaje znanost. Na tisoče ljudi se je obračalo nanj, če je trgovina zastala. Neka tovarna zobnih ščetk se je pritoževala, da njeni izdelki ne gredo v denar. Seveda je menil Wheeler, zobnih ščetk je na milijone. Oglašujte v prihodnje takole: »Poskusite z našo znanstve-

no zobno ščetko!« In kmalu je tovarna obrat silno povečala. Isto se je zgodilo z neko tovarno brivskih krem, ki je na vrhu reklame napisala: »Ali bi hoteli britje skrajšati na polovico?«

Samo neizkušena, nerodna prodajalka bo vprašala: »Želite malo časo mleka?« kajti večina ljudi brez pomisleka odgovori »Da«. Enako bi odgovorili, če bi jih prodajalka vprašala, ali žele časo mleka. Prej so včasih v Ameriki prodajali topljeno mleko, pomešano s trdo kuhanim jajcem. Prodajalec je vprašal: »Želite z jajcem ali brez njega?« Wheeler je rekel, da je to napačno. Vprašati je treba: »Z enim jajcem ali dvema?« In skoraj vsak človek vzame vsaj eno jajce. Noben avtoservis v Ameriki zdaj ne vpraša šoferja, ali potrebuje bencin. Povsod takoj pogledajo, koliko je še bencina v rezervoarju, in brž opozore šoferja, da mu ga bo kmalu zmanjkalo, tudi če ga ima še dovolj.

Wheelerjev nasvet je nekemu beraču prinesel celo premoženje. Slep berač je sedel na vogalu s tablico okrog vratu, na kateri je bilo napisano: »Pomlad je, jaz pa ne vidim.« In malo je bilo ljudi, ki bi šli mimo, ne da bi mu dali miloščino.

V reklami se čedalje bolj uveljavlja psihološki moment. Če naj bo reklama učinkovita, mora biti sestavljena tako, da vpliva na človeka sugestivno, da ga privabi, da kar koli kupi, tudi če mu ni potrebno.

Devetdeset minut srce ni bilo

Neka mlada žena v Münchenu si je hotela s strelom iz samokresa, ki jo je zadel v srce, vzeti življenje. V življenjsko nevarnem stanju so samomorilko prepeljali v bolnišnico, kjer so jo takoj operirali. Med operacijo je njeno srce naenkrat prenehalo biti. Masaža je bila brezuspešna, zato so poskusili zdravniki spraviti srce k delovanju z nekim električnim aparatom. Devetdeset minut je preteklo, odkar je srce popolnoma prenehalo biti, nato pa je naenkrat spet pričelo delovati.

Izpolnili so ji zadnjo željo

Zdravniki v kraju Tulsa v Zedinjenih državah so 20-letni ženi Huey Alforda sporočili, da so dnevi njenega življenja šteti, ker je težko bolna na raku. Mlada žena je bila noseča, pa je izrazila vročo željo, da bi pred smrtjo rada videla svoje dete. Zdravniki so njeni želji ustregli, da so ji s cesarskim rezom vzeli otroka iz telesa. Operacija je uspela in mlada mati ima svoje dete, ki bi bilo drugače rojeno šele čez dva meseca.

Požar vsled vlažnega sena

Letošnje spravlanje sena je bilo v nekaterih krajih posebno težko, ker pokosenega sena niso mogli pravočasno in zadostno posušiti. Mnogokrat se je koncem konca pod kako streho nabralo in zložilo tudi še vlažno seno, kar že samo po sebi kvari kvaliteto. V bližini Gradca je spravil neki kmet tako vlažno seno ca. 15.000 kg na gumno nad hlevom. Seno pa je začelo vreti, tako da se je končno vsled nastale notranje vročine prav vnelo. Predno so domačinj to opazili, se je ogenj že bil razširil na gumno in je kmet potem s pomočjo požarne brambe komaj še rešil živino.

Beg pred davki

Tudi v prosvetljeni Švedski se odtegujejo gotovi krogi davkom, kakor le morejo. Tako so ugotovili, da je tak prestop zagrešil celo minister notranjih zadev, ker ni navedel med dohodki sprejeti znesek po 8173 švedskih kron; pa je bil brez ozira na njegov položaj tudi kaznovan z denarno kaznijo 1400 švedskih kron — v našem denarju približno 1020 šilingov.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 uri — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 26. september:

13.00 Novi filmi — 13.10 Hrvatska narodna glasba — 13.45 Jezikovni pogovori — 14.00 Od melodije do melodije — 15.30 Za pionirje — 16.00 To in ono z vseh strani — 17.10 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije — 18.10 Napevi iz popularnih baletov — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 27. september:

8.15 Lahka glasba — 9.00 Literarno-glasbena oddaja: Križem po svetu v poeziji in glasbi — 9.40 Dopoldanski simfonični koncert — 11.00 Od pravljice do pravljice — 12.00 Pogovor s poslušalci — 12.10 20 minut z orkestrom Sidney Torch in Joe Loss — 13.00 Za naše kmetovalce — 13.15 Oddaja za kmečke žene — 13.25 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Radijska igra — 16.25 Priljubljeni zbori slovenske romantike — 17.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 17.10 Promenadni koncert — 18.20 Prijetno zabavo! — 20.00 Opera — 22.15 Za zabavo in odih s solisti ter majhnimi in velikimi orkestri.

Ponedeljek, 28. september:

13.00 Pionirji: Kaj, kako, zakaj? — Radio pa: To, tako, zato! — 13.15 Slovenske narodne pesmi — 13.50 Kulturni pregled — 14.00 Lepe melodije — 14.40 Polke — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 17.10 V prijetnem ritmu — 18.25 Jezikovni pogovori — 18.40 Naši amaterski zbori pojo — 20.00 Solistične skladbe — 20.15 Otvoritveni koncert ob 25-letnici Radia Ljubljana.

Torek, 29. september:

11.00 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 13.15 Znane melodije — 14.00 Za prijetno popoldne — zabavna, lahka in plesna glasba — 15.30 Športni tednik — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Okno v svet — 20.10 Ob 25-letnici Radia — Takrat in danes — 21.00 Iz sodobne švedske književnosti.

Sreda, 30. september:

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.15 Pester spored slovenske narodne glasbe — 14.20 Kulturni pregled — 15.30 Šolska ura za višjo

stopnjo — 16.00 Naši solisti vam igrajo... — 17.10 Dvajset minut z Richardom Rodgersom, Georgeom Melachrinom in Georgeom Gershwinom — 17.30 Ob 25-letnici Radia Ljubljana — 18.45 Stare in nove melodije igra na klavir Mario Rijavec — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Ob 25-letnici Radia Ljubljana.

Četrtek, 1. oktober:

13.00 Črne sledi po poljih belih zbirmo, razne stvari pionirjem prebiramo — 13.15 Predigre in fantazije iz znanih oper — 13.50 Športno predavanje — 14.00 Pol ure z mladimi lirskimi pevci — 14.40 Dvajset minut z Avgustom Stankom in Veselimi godci — 15.30 Z radijem čez hrib in plan, cicibanom — dober dan! — 16.00 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Zabavne melodije — 17.30 Oddaja za žene — 18.20 Ciklus predavanj iz literarne zgodovine — 20.00 Radijska igra — 21.00 Ob 25-letnici Radia Ljubljana.

Petek, 2. oktober:

13.00 Glasbena oddaja za pionirje — 13.15 Okteti, kvinteti in kvarteti pojo slovenske narodne pesmi — 14.00 Malo od večeraj in malo od danes — 15.30 Operetna glasba — 16.00 Radijska univerza — 17.10 Melodije, ki vam ugajajo — 17.50 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.00 Mali koncert za mladino — 18.30 Kulturni pregled — 18.45 Utrinki iz filmov in revij — 20.15 Ob 25-letnici Radia Ljubljana — 21.00 Humoristi v starem radju.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.15 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno: ob 6.00, 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 19.45, 21.45 in 23.55 uri.

Sobota, 26. september:

8.45 Za naše male poslušalce — 10.45 Polke — 14.30 Zeli si kaj! — 16.15 Filmski magacin — 17.45 „Kdor išče, ta najde“ — 18.00 Pogled v svet — 18.30 Za vesel konec tedna — 20.00 Športna poročila — 20.05 Vesel sejmski rumel — 22.15 Plesna glasba.

RADIO PROGRAM

Nedelja, 27. september:

7.15 Sonce čez hrčček gre, pesmi v nebo done... — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Zvoki citer — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 13.45 Ura jagrov — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Šport in glasba — 20.05 „Ferdinand Raimund“ — življenjska slika.

Ponedeljek, 28. september:

10.45 Veder dopoldne — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slovenska poročila. Teden in mi. J. Gregor: Violina in njene skrivnosti (III) — 20.00 Specielno za vas — 20.30 Literatura v ponedeljek.

Torek, 29. september:

11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slovenska poročila. Zdravniški vedež. Bas, harmonika in klarinet... — 15.30 Za ženo in družino — 16.50 Humoreska — 18.30 Mali večerni kon-Slušna igra.

Sreda, 30. september:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slovenska poročila. Za ženo in družino — 16.30 Knjižni kotic — 20.00 Godba na pihala — 20.45 Slušna igra.

Četrtek, 1. oktober:

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slovenska poročila. Okno v svet — 18.30 Literarna oddaja: Lovro Kuhar-Prežihov Voranc umetniški glasnik koroškega človeka in koroške zemlje (III) — 20.00 Igra plesni orkester Dumka — 20.45 Kriminalna uganka.

Petek, 2. oktober:

10.45 Za dom — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila. Slovenske pesmi — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Zgrabi srečo! — 20.00 Slušna igra.

Naročilnica za knjige

Pošljite mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo (naslednje knjige):

- izvod(ov) Lev Tolstoj: Trnova pot I—II. — — — ppl. 592 str. 35.50
 „ Veljko Petrovič: Prepelica v roki — — — pl. 336 str. 30.—
 „ Anatole France: Bogovi so žejni — — — pl. 300 str. 25.—
 (knjiga opisuje francosko revolucijo od upora Pariza proti girondincem do strmoglavljenja Robespierrea.)
 „ A. N. Dostojevski: Zapiski iz mrtvega doma — ppl. 210 str. 15.—
 „ Prva čitanka za osnovno šolo — — — br. 157 str. 16.—
 (z ilustracijami)

(Knjigo, ki jo želite, podčrtajte!)

podpis

Knjige so vezane v platno (pl.), polplatno (ppl.) ali pa so broširane (br.)

VIII. zasedanje Generalne skupščine OZN

V torek, 15. t. m. se je pričelo v New Yorku VIII. redno zasedanje Generalne skupščine Organizacije združenih narodov. Za predsednika je bila izvoljena voditeljica indijske delegacije, gospa Lakšmi-Nehru. Celotno predsedstvo ima še sedem podpredsednikov in sedem predsednikov posebnih odborov. Za predsednika ekonomskega odbora je bil izvoljen jugoslovanski delegat Leo Mates.

Na letošnjem zasedanju utegne vprašanje Koreje precej zasenčiti mnoga druga važna vprašanja, kar se je pokazalo že takoj ob pričetku zasedanja, ko sta Kitajska in Severna Koreja z brzojavkami in poslanicami na generalnega tajnika OZN sporočili svoje zahteve glede sestave politične konference o Koreji.

Holandska delegacija je s svojim predlogom k dnevnemu redu zasedanja opozorila na določilo Ustanovne listine, ki najkasneje na desetem zasedanju leta 1955 predvideva obravnavanje spremembe ustave OZN. V mednarodnem življenju se je namreč od leta 1945 dalje, ko je bila ustanovljena OZN, mnogo spremenilo. Tedanji zavezniki danes niso več zavezniki. Važne spremembe so nastale tudi v odnosu malih držav do velikih in narobe. Leta 1945 so srednje in male države zaupale velesilam, do danes pa je od tega zaupanja le malo ostalo. Pri varnostnih organizacijah OZN bi bilo potrebno

Kongres jugoslovanskih žena

Od 26. do 28. septembra bo v Beogradu IV. kongres Antifašistične fronte žena Jugoslavije. Na kongresu bodo razpravljali zlasti o vprašanju dela med ženami na vasi, o potrebnih spremembah v načinu organiziranja žen, o ustanavljanju raznih ženskih društev, katerih namen bo zboljšanje življenja žena, mater in otrok. S tem v zvezi bo kongresu predlagano tudi preimenovanje dosedanje organizacije.

Poleg 500 delegatk iz vse države se bo kongresa udeležilo tudi več zastopnic ženskih organizacij iz raznih evropskih držav. Sedemčlansko delegacijo francoske ženske organizacije »Femmes Unies« bo vodila generalna tajnica Marianne Rause, ki je tudi članica ženske komisije socialistične stranke Francije, petčlanska delegacija Nacionalne zveze belgijskih socialistk bo pod vodstvom belgijske senatorke Van de Valde, iz Grčije je najavljena odbornica solunske občine in znana delavka na področju socialne zaščite dr. Aristi

tudi sodelovanje držav, ki še niso članice Združenih narodov. Vse to so vprašanja, ki poleg drugih narekujejo spremembo temeljev oziroma ustave OZN.

Holandski predlog, naj se že sedaj pripravijo potrebne spremembe, so vse delegacije razen predstavnikov držav sovjetskega bloka pozdravile.

Avstrija se odreka skrajšani državnih pogodb

Glavni odbor avstrijskega državnega zbora je na svoji seji v sredo odobril odgovor na sovjetsko noto o avstrijski državnih pogodbah, ki ga je dan poprej sklenil ministrski svet. V tem odgovoru, ki je bil takoj nato izročjen sovjetskemu veleposlaniku na Dunaju, se avstrijska vlada odreka skrajšanemu osnutku besedila avstrijske državne pogodbe.

Avstrijski odgovor je naletel v Londonu in Parizu na ugoden odmev.

Na Danskem so zmagali socialisti

Pri parlamentarnih volitvah, ki so bile v torek na Danskem, so socialdemokrati dobili 60.000 glasov več kakor pri zadnjih volitvah ter dosegli nad 41 odstotkov vseh glasov. Konservativna in radikalna stranka sta nazadovali, pravtako kominformovska stranka.

Pajataki, pričakujejo pa tudi udeležbo zastopnic »Grške lige za pravice žena« in dve zastopnici iz angleškega mesta Coventry.

Provokatorji nikjer niso dobrodošli

(Nadaljevanje s 1. strani)

bol. Vsak kultiviran človek ve — le „Volkszeitung“ tega noče uvideti — da se mora na potovanju ne le v tuzemstvu marveč tudi v inozemstvu spodobno obnašati. Kaj bi le rekli gospodje od „Volkszeitung“ ali „Kleine Zeitung“ v primeru, če bi inozemski gostje plezali po celovškem zmagaju ali če bi poveznili spomeniku Marije Terezije lonca na glavo. Po vsej pravici bi jim najprej zmanjkalo sapa, nato pa bi se besno razhudili nad zlorabo gostoljubnosti. Tudi prebivalstvo Slovenije, ki je od nekdaj znano po svoji gostoljubnosti, ni storilo nič drugega. Ne bi imela povoda, da bi se zavzemala za Jugoslavijo, če se ne bi bila sama preprečala o zadržanju prebivalstva napram Nemcem. Pravkar sem bila sedem tednov v mestecu blizu Celja, kjer me kot izgnano Nemko poznajo, toda nihče mi ni storil kaj žaloga, čeprav sem se posluževala v stiku s ljudmi nemščine. Leta 1945 me je kot bivšo voditeljico BDM, ne da bi bila pripadala NSDAP, obsodilo ljudsko sodišče na štiri mesece zapora, nakar sem bila s starši, ki so imeli lepo posestvo, izgnana. Pred ljudskim sodiščem sem se priznala za Nemko in o tem je vedela vsa okolica. Po osemletni odsotnosti pa me je prijelo domotožje in sem hotela videti svoje sorodnike in nekdanji dom staršev. Ljudje, med njimi tudi znani mi partizani, so me povsod prijazno sprejeli in vsi so se trudili, da bi govorili z menoj nemško. Celo pri oblasteh, ki so mi podaljšale bivanje, so mi pomagali z nemščino, če sem imela opravka pri uradnikih, o katerih sem menila, da govorijo samo slovensko. Nikogar, ki se v Jugoslaviji spodobno obnaša, nihče ne nadleguje. Provokatorji pa nikjer niso dobrodošli.

L. F. Celovec.

TURČIJA — njene svetle in temne strani

Sodobni Turki se prištevajo k zahodu in nočejo veljati za orientalece. Ko so na nekem kongresu v Londonu predlagali carigradskega župana v kongresni odbor kot zastopnika Azije, je ta izvolitev odklonil, češ, da je on zastopnik Evrope.

Letos praznujejo 500-letnico, odkar je padla zadnja »krščanska trdnjava«, preden so Turki prodrli na evropsko celino, t. j. Konstantinopol-Carigrad, ki se sedaj imenuje Istanbul.

Kemal paša Atatürk še danes v živem spominu

Kadar koli sodobna Turčija zadene na kako težavo, se ljudje te dežele često spominjajo Kemala Atatürka — moža in državnika — kateremu pripisujejo, da mu ni bilo nič nemogoče ali nepremagljivo. Turčija je 1920. leta s Sevrskim mirom izgubila večino svojega azijskega ozemlja, 1922 je bil odpravljen sultanat, 29. X. 1923 pa je bil izvoljen za predsednika republike Mustafa Kemal. Zatekel je nerodovito, neobdelano zemljo in v večini zaostalo nepismeno prebivalstvo. Kemal paša pa je postavil temeljni kamen za sedanjo, sodobno Turčijo.

Že na zunaj so se Turki na prvi pogled razlikovali od Evropejcev po fesu. Pod vplivom Kemal paše so nekateri odložili fes že v prvih letih režima — najprej napredni Turki, za temi vsi državni uradniki in vojaki, dokler ni bil končno objavljen zakon, ki je dokončno prepovedal nošnje fesa. Tako so morali številni milijoni Turkov nekega večera spraviti fese v najgloblje predale in se zjutraj pojaviti na cesti s klobuki ali čepicami. Vsi pa niso ubogali. Najbolj zagrizeni pristaši preteklosti — posebno bogatejši — raje več let niso šli na cesto. Pozneje pa je začela oblast preganjati tudi tiste, ki so bili gologlavi in niso hoteli nositi »poganskih« pokrival. Končno je bila stvar le urejena. Vlada je najbolj revnim razdelila na tisoče čepic in klobukov. Turki so s časom pozabili na fes.

Gospodarski stalež turške dežele

Turčija je kmečka država. Od 20.935.000 prebivalstva se 82% bavi s kmetijstvom, gozdarstvom in ribolovom. Od celotne površine, ki znaša 767.119 km² je obdelovalne površine okoli 17%, travnikov, pašnikov 55,2%, sadovnjakov 2%, gozdov 15,3%, a neplodne površine okoli desetina. Slabo obdelane pašnike so že mnogokje spremenili in jih še spreminjajo v rodovitne, bogate nlive, kjer pridelujejo poleg žita, ki ga tudi izvažajo, še ječmen, tobak, oljko, trto, itd. Med najvažnejšimi problemi turškega kmetijstva je povečanje obdelovalnih površin. Sorazmerno velik napredek je omogočila razmeroma nagla mehanizacija kmetijstva. V preteklih letih so uvažali čedalje več traktorjev. Večino teh imajo srednji kmetje, veleposestniki, državna posestva, kreditne zadrage. V nekoč pustih pokrajinah, o katerih nihče razen Kemal paše ni verjel, da bodo postale plodne, danes valovi žito. Travniki in pašniki se spreminjajo v orno zemljo.

Dobro razvito zadružništvo

Na pobudo Kemal paše so začeli 1929. leta ustanavljati kreditne zadrage. Kemal paša je iz lastnih sredstev uredil vzorno veleposestvo, ki ga je zapustil državi in ki ga danes upravlja Kmetijska banka. S tem svojim veleposestvom je hotel dokazati, da lahko nerodovitna zemlja Anatolije kmalu postane bogata in rodovitna, če jo pridno obdelujejo. Ta pobuda je rodila sadove in na tisoče kmetov je danes povezanih v zadrugah. Najbolj razširjene so kreditne zadrage. V Turčiji je 36.000 va-

si, a zadrage so jih zajele 12.000. Lani je bilo 1187 kreditnih zadrug. Slednje imajo važno vlogo. Na eni strani pomagajo kmetom prebroditi težave, hkrati pa jih vzpodbujajo k uporabi novih modernih strojev, ki si jih kmetje brez pomoči zadrug ne bi mogli nabaviti.

Glavno mesto Ankara

Vsako bi pričakoval, da je glavno mesto Turčije pravljici Istanbul — sedež nekdanjih sultanov, romantike orientala. Ne, čeprav je Istanbul po številu prebivalcev (1.018.468) največje turško mesto, je Kemal paša sredi Anatolije zgradil moderno evropsko mesto — Ankaro, ki šteje danes 375.000 prebivalcev. V nasprotju z nazadnjaštvom, nerodovitostjo in siromaštvom, ki ga je Kemal paša prevzel, je zapustil državi, za katere napredek je zastavil vse svoje sile, mnoge novo vznikle gozdove, zelene poljane, lepo in sodobno Ankaro in s tem novo Turčijo.

To bi bile v glavnem svetle strani zasedanja Turčije. Žal pa je še tudi mnogo takega, kar zavira nagel razvoj.

Naravne težkoče

Mnogi potresi so ena glavnih nadlog, ki se je ne da omejiti ali odpraviti. Le-ti od časa do časa uničijo cela naselja. Prebivalstvo, ki že tako ni bogato, ostane čez noč brez strehe in živine. Razumljivo, da je to tudi eden glavnih vzrokov stanovanjske stiske, proti kateri se oblast bori s pospešeno gradnjo montažnih hiš. Toda to je le izhod za silo.

Poljedelstvu napravijo vsako leto veliko škodo tudi ogromni roji koblic, ki prilete iz Arabije, Irana, Jordana. Zlasti zadnja leta se je vlada začela kar najodločneje boriti proti njim in je poslala v ta namen v Iran 10, a Transjordanijo pa 15 ton strupa proti koblicam.

Nestrokovnjaštvo in brezposelnost

Velika težava je tudi pomanjkanje strokovnih kadrov, zlasti pri kmetijstvu. Strokovno slabi traktoristi in mehaniki niso mogli vzdrževati traktorskega parka v dobrem stanju.

V zvezi z mehanizacijo kmetijstva se pa pojavlja vprašanje čedalje več nezaposlenih kmetov brez zemlje in najemnikov. Država skuša omiliti brezposelnost na ta način, da daje tem ljudem pašnike, ki so primerni za obdelavo ter vse potrebno orodje in stalne nasvete.

Politični ustroj in reakcionarni poskusi

Predsednika volijo na štiri leta. Pri volitvah 1950. so zmagali demokratje, za predsednika pa je bil izvoljen Celal Bayar (roj. 1884).

Ni dolgo tega, kar je turška Velika skupščina sprejela »zakon o javni rešitvi«, po katerem je pod najstrožjimi kaznimi (težko ječo od 1—5 let) prepovedano uporabljati reakcionarna verska gesla v politične namene. Demokratska stranka je namreč v predvolilni kampanji dala verskim krogom nekatere koncesije. Reakcionarni elementi pa nato v svojih zahtevah niso več poznali meja. Zagotavljali so, da jim ustava ni potrebna, češ, saj lahko s »Koranom« vse uredijo...

Z omenjenim zakonom ter zj odločnimi ukrepi zoper organizacije in posameznike, ki špekulirajo z verskimi čustvi in skušajo zavreti napredek te dežele, turška demokracija brani značaj svoje sodobne države proti tistim, ki bi jo radi uničili.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 18-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopiši naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschleibfach 17.

PIVOVARNA SCHLEPPE

od leta 1607

CELOVEC — PODGORA
Klagenfurt — Unterbergen

Odpošiljatelj (Ime)

(Točen naslov)

NE POZABITE

naročiti v knjigarni „Naša knjiga“
v Celovcu, Gasometergasse 10,
Dedijerovo knjigo

„T I T O“

knjiga je lepo vezana in stane
samo 30 šilingov

Drucksache

Znamka

30 gr

Bücherzettel

„Naša knjiga“

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10

Celo leto uporabljiv in zaradi tega poceni je
priklopni voz k traktorju

„STREU-MEISTER“

Izdeluje:

Hans Steiner

kmetijski stroji,
priklopni vozovi

Feistritz/Drau, Telefon 220

TROSI hlevski gnoj, kompost in prst
RAZSIPA umetna gnojila in gnojilno apno
PRIPRAVEN za prevoz vseh tovorov
UPORABEN pri vsakem traktorju s sklepnim vretenom
MOŽNA OBREMENITEV do 2.5 ton